

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matic Škufca

**Nabava in oskrba z oborožitvenimi sistemi za potrebe Teritorialne obrambe in drugih
obrambnih sil med osamosvajanjem Slovenije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matic Škufca

Mentor: doc. dr. Damijan Guštin

**Nabava in oskrba z oborožitvenimi sistemi za potrebe Teritorialne obrambe in drugih
obrambnih sil med osamosvajanjem Slovenije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

Zahvala

Hvala mentorju doc. dr. Damijanu Guštinu za strokovno pomoč, angažiranost in vodenje in Francu Škufci za pomoč pri pridobivanju podatkov iz prve roke.

Največja zahvala velja mojim bližnjim, mami Nataliji, očetu Miru, bratu Janu in ostali družini, za pomoč in podporo skozi celoten študijski proces. Posebno zahvalo namenjam svojemu dekletu Lei, ki mi je stala ob strani, nudila pomoč ter nenehno in neomajno podporo.

Hvala tudi vsem, ki niste omenjeni, pa ste vseeno prispevali del k nastanku tega diplomskega dela.

Nabava in oskrba z oborožitvenimi sistemi za potrebe Teritorialne obrambe in drugih obrambnih sil med osamosvajanjem Slovenije

V začetku devetdesetih let dvajsetega stoletja je Slovenija stopila na pot neodvisne države s tem, ko je 25. junija 1991 razglasila neodvisnost. S spremembo političnega sistema je Republika Slovenija kot neodvisna država morala zagotoviti politično in vojaško suverenost, s tem pa oboroženi upor zoper Jugoslovansko ljudsko armado (JLA). Ker je konec leta 1989 Teritorialna obramba (TO) razpolagala z veliko količino pehotnega orožja, topov, minometov, protiolepnih topov, raketometov, vodenih raket in ostale opreme, je vodstvo JLA maja 1990 izdalo ukaz o odvzemu orožja slovenski Teritorialni obrambi. S tem je bila primorana del orožja skriti na tajnih lokacijah in poskrbeti za njegovo hranjenje ter nabavo za potrebe osamosvojitvene vojne. Z ukazom o razorožitvi maja 1990 je slovenski TO in drugim obrambnim silam močno primanjkovalo vojaške opreme in oborožitvenih sistemov. Zaradi možnosti agresije JLA je bilo slovensko vodstvo primorano nabaviti oborožitvene sisteme in sredstva za zveze v tujini, nekaj pa jih je pred razglasitvijo neodvisnosti pridobilo s tajnimi akcijami v skladiščih JLA. Med desetdnevno vojno in po njenem koncu je veliko oborožitvenih sistemov in ostale vojaške opreme prišlo v slovenske roke kot del vojnega plena. Z oborožitvenimi sistemi in ostalo vojaško opremo je bila po koncu osamosvojitvene vojne oblikovana Slovenska vojska.

Ključne besede: Teritorialna obramba, osamosvojitvena vojna, Jugoslovanska ljudska armada, oborožitveni sistemi.

Purchasing and supply with weapon systems for the needs of Territorial defense and other defense forces during independence process of Slovenia

At the beginning of the twentieth century Slovenia stepped on the path of sovereignty with announcement of independence on 25th June 1991. With the change of political system sovereign Slovenian Republic had to establish political and military sovereignty and insure armed resistance against the Yugoslavian people's army (JLA). Because of the great amount of infantry weapons, guns, mortars, anti-tank guns, rocket launchers, guided missiles and other equipment that was under command of Territorial defense (TO) at the end of the year 1989 leadership of JLA gave a command to disarm Slovenian Territorial defense in May 1990. Due to that Territorial defense was forced to hide a part of weapons on secret locations and take care of its preserving and supply for needs of independence war. With the command of disarmament in May 1990 Slovenian TO and other defense forces were under strong lack of military equipment and weapon systems. Because there was a possibility of aggression from JLA Slovenian leadership had to purchase weapon systems and equipment for radio connections that were bought abroad but some equipment was gained with secret operations against JLA storages before the declaration of independence. During the war which lasted ten days and after its ending a lot of weapon systems and other military equipment came under control of Slovenian armed forces as a war trophy. With weapon systems and other military equipment the Slovenian army was established at the end of the war of independence.

Key words: Territorial defense, independent war, Yugoslavian people's army, weapon systems.

Kazalo

1 UVOD	7
2 METODOLOŠKI OKVIR	8
2.1 Predmet in cilj preučevanja	8
2.2 Hipoteze.....	9
2.3 Metodološki pristop.....	9
3 OPREDELITEV POJMOV	10
3.1 Teritorialna obramba	10
3.2 Osamosvojitvena vojna.....	11
3.3 Jugoslovanska ljudska armada.....	12
3.4 Oborožitveni sistemi.....	13
4 TERITORIALNA OBRAMBA DO RAZOROŽITVE MAJA 1990.....	14
4.1 Oborožitev teritorialne obrambe pred odvzemom orožja maja 1990	14
4.2 Razorožitev Teritorialne obrambe maja 1990	16
4.3 Stanje Teritorialne obrambe po razorožitvi maja 1990	18
5 OSKRBA Z OBOROŽITVENIMI SISTEMI ZA POTREBE TERITORIALNE OBRAMBE	19
5.1 Pridobitev in nabava oborožitvenih sistemov in sredstev zvez	19
5.1.1 Pridobitev in nabava oborožitvenih sistemov	20
5.1.2 Pridobitev in nabava sredstev in opreme za radijske zveze.....	23
5.1.3 Pridobitev in nabava vojaških uniform za potrebe Teritorialne obrambe.....	24
5.2 Transport in hranjenje oborožitvenih sistemov na varnih lokacijah.....	24
5.3 Pridobitev oborožitvenih sistemov kot del vojnega plena.....	26
6 OBOROŽITEV TERITORIALNE OBRAMBE PO KONCU OSAMOSVOJITVENE VOJNE	28
6.1 Oborožitveni sistemi, s katerimi je razpolagala TO Republike Slovenije po koncu osamosvojitvene vojne	28
6.1.1 Oborožitveni sistem – pištola.....	28
6.1.2 Oborožitveni sistemi – brzostrelka in puška.....	28
6.1.3 Oborožitveni sistemi – mina, bomba, minomet, raketomet in raketni sistem.....	29
6.1.4 Oborožitveni sistemi – protiletalski top, minomet in raketomet.....	30
6.1.5 Oborožitveni sistemi – oklepno vozilo, top, havbica, tank.....	31

6.1.6 Ocena navedenih oborožitvenih sistemov glede na tedanji razvoj vojaške tehnike	32
7 ZAKLJUČEK.....	34
8 LITERATURA.....	36
Priloga A: Intervju s Francem Škufco, veteranom slovenske osamosvojitvene vojne.	39
Priloga B: Ukaz št. 625/1-90	42
Priloga C: Seznam orožja in vojaške opreme, s katerim je razpolagala TO pred razorožitvijo maja 1990	44
Priloga Č: Predaja oborožitvenih sistemov pokrajinam in občinam	52

Kazalo tabel:

Tabela 4.1: <i>Količina lahkega strelnega orožja, s katerim je razpolagala TO pred odvzemom.....</i>	15
Tabela 4.2: <i>Količina težjega orožja, s katerim je razpolagala TO pred odvzemom.....</i>	15
Tabela 4.3: <i>Število odvzetih motornih vozil TO maja 1990.....</i>	16

1 UVOD

Čas osamosvajanja Slovenije, in vloga Teritorialne obrambe (TO) v njem, je bil umeščen v obdobje velikih geopolitičnih sprememb v Evropi. V začetku devetdesetih let je potekal proces razpada bipolarne ureditve sveta, ki je prinašal nov, kompleksen svetovni red. Ta proces je prinesel padec komunizma in vzpon kapitalistično naravnane sistema ter z njim dvig Združenih držav Amerike kot svetovnega vladarja in "policaja". Zadnje desetletje dvajsetega stoletja se je vojna preselila na Balkan, z njenim začetkom v slovenski osamosvojitveni vojni (Jelušič 2002, 613–620). V tem tranzitnem obdobju smo Slovenci izrazili težnjo po samostojni, demokratični državi, ki bi bila neodvisna od nekdanje skupne države Jugoslavije in ostalih zunanjih akterjev. Za uresničitev tega cilja smo potrebovali strukturo, ki je zoper agresorja zagotovila obrambo z orožjem.

Socialistično Jugoslavijo, in znotraj nje tudi Slovenijo, so skupaj držali trije mehanizmi: Josip Broz - Tito kot oseba z največjo avtoriteto, vsejugoslovanska komunistična partija, t. i. Zveza komunistov Jugoslavije (ZKJ), in Jugoslovanska ljudska armada (JLA). Smrt Josipa Broza - Tita je prinesla mnoge pomisleke o naravi federativne Jugoslavije, hkrati pa je omogočila vzpon tlečih nacionalizmov. Na razvezo Slovenije z Jugoslavijo je odločno vplivala različnost pogledov na Jugoslavijo kot zvezo samostojnih držav, ki bi z oblikovanjem jugoslovanskega naroda postala enonacionalna, družbena in ekonomska ureditev. Slovenija je morala vsa tri vprašanja oblikovati najprej znotraj sebe (Repe 2003, 174–175). Proces osamosvojitve, ki je pripeljal do oboroževanja Teritorialne obrambe in priprav na vojno, se je pričel konec osemdesetih let, ko je skupina izobražencev objavila slovenski narodni program. Opozicijska stran je 8. 5. 1989 javnosti predstavila Majniško deklaracijo, v kateri je zahtevala suvereno slovensko državo. Takrat je že postalo jasno, da je Slovenija z izvrševanjem suverenosti na poti oblikovanja svoje lastne države (Prunk 2008, 187–196). Slovenija je svojo ustavo spremenila septembra 1989, še v času socialistične oblasti, in tako pospešila proces sprejemanja drugih pravnih aktov za večjo samostojnost, ki se je nadaljeval v naslednjih mesecih in trajal vse do izvedbe plebiscita, 23. decembra 1990 (Repe 2002, 158). Konec leta 1989 so se opozicijske stranke združile v Demokratično opozicijo Slovenije (Demos), ki je na volitvah premagala Zvezo komunistov Slovenije. Prvi osnutek deklaracije o neodvisnosti je bil objavljen aprila 1990, vendar ga Demos ni sprejel, nanj pa ni pozabil. V osnutku deklaracije o neodvisnosti je bil predstavljen politično-gospodarski model sistema, ki bi temeljil na republiški ustavi in republiških zakonih ter zvezni ustavi, zvezni zakoni pa bi obveljali v Sloveniji le v tolikšni meri, kolikor bi bili v skladu z našo ustavo in zakoni.

Predlog Deklaracije o neodvisnosti je prvi v šestih točkah objavil dnevnik Delo 25. junija 1990, nekaj dni pred predvidenim datumom sprejetja, 2. julijem 1990 (Pesek 2007, 186). Plebiscit je bil izveden 23. 12. 1990 in na njem je 88,5 % volilnih udeležencev glasovalo za samostojnost Slovenije. Tedaj ni bilo nobenega dvoma več, da bo Slovenija postala neodvisna, vendar se je morala pripraviti na več scenarijev, ki bi se utegnili uresničiti. Med drugimi tudi na vojaško agresijo Jugoslovanske ljudske armade. 25. junija 1991 je Skupščina Republike Slovenije sprejela Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in Deklaracijo o neodvisnosti ter zakon o državljanstvu, tujcih, potnih listih, zunanjih zadevah, carinski službi, deviznem poslovanju in Banki Slovenije. Naslednji dan so enote JLA krenile iz vojašnic proti mejnim prehodom (Prunk 2008, 187–196).

Za diplomsko delo o nabavi in oskrbi z oborožitvenimi sistemi za potrebe Teritorialne obrambe in drugih obrambnih sil med osamosvajanjem Slovenije sem se odločil zato, ker je ta tema relevantnega pomena za temelj samostojnosti Slovenije. V njem sem predstavil okolje osamosvajanja Slovenije, organizacijsko strukturo in oborožitev Teritorialne obrambe pred osamosvojitveno vojno in po njej ter nabavo in skladiščenje vojaške opreme med procesom osamosvajanja.

Z diplomsko nalogo želim ugotoviti, kakšna je bila oborožitev Teritorialne obrambe in drugih obrambnih sil pred in po osamosvojitveni vojni za Slovenijo in kako je Teritorialna obramba s pomočjo drugih obrambnih sil ta proces organizirala in izpeljala. Rad bi dokazal tudi to, da je Teritorialna obramba pri pripravah, odvzemu in hrambi orožja delovala tajno, brez vednosti Beograda, in bila pri tem uspešna in zaslužna za neodvisnost Slovenije.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Predmet in cilj preučevanja

V diplomskem delu sem preučil nabavo in oskrbo z oborožitvenimi sistemi za potrebe Teritorialne obrambe in drugih obrambnih sil med procesom osamosvajanja Slovenije. Preučeval sem obdobje od zadnjega popisa orožja Teritorialne obrambe, 31. 12. 1989, pa do konca vojne za samostojnost Slovenije in vzpostavitve Slovenske vojske. Osredotočil sem se predvsem na oborožitev, s katero je razpolagala Teritorialna obramba pred zaplenbo maja 1990 in vse do konca osamosvojitvene vojne. Predstavil bom, kakšno orožje in koliko kosov je imela na razpolago, kako ga je pridobila in kako hranila na skrivnih lokacijah.

Cilj diplomske naloge je ugotoviti, ali so bili nabava, oskrba in hranjenje oborožitvenih sistemov uspešni in v kolikšni meri so pripomogli k odporu proti Jugoslovanski ljudski armadi. Želim tudi dokazati, da sta organizacija in priprava na osamosvojitve potekali tajno, brez vednosti Jugoslovanske ljudske armade.

2.2 Hipoteze

Pri raziskovanju sta me vodili dve hipotezi.

- **Hipoteza 1:**

Odpor Teritorialne obrambe proti Jugoslovanski ljudski armadi bi bil neuspešen brez predhodnih vojaških priprav Teritorialne obrambe.

- **Hipoteza 2:**

Oskrba in nabava vojaške opreme je potekala skrivno, brez vednosti Jugoslovanske ljudske armade, vendar pod vodstvom legalnih organov Slovenije.

2.3 Metodološki pristop

Prva metoda, ki sem jo uporabil, je metoda analize primarnih in sekundarnih virov. Pri primarnih virih sem uporabil dokumente in zakone, objavljene v zbornikih in knjigah, v nabor sekundarnih virov pa sodijo strokovni članki in knjige. Primarne in sekundarne vire sem zaradi njihove relevantnosti pri razumevanju in vpogledu v takratno dogajanje vključil v obširno analizo.

Pri nalogi sem uporabil tudi zgodovinsko, deskriptivno in statistično metodo. Z zgodovinsko metodo sem preučil pojave v preteklosti, v mojem primeru predvsem dogodke, ki so se zgodili v Evropi v času razpada Sovjetske zveze in Jugoslavije ter ustanovitve samostojne Slovenije, z deskriptivno metodo sem opisoval pojave, ki so se zgodili v procesu osamosvojitve, s statistično pa obdelal podatke.

Za lažje razumevanje procesa transporta in hrambe orožja sem uporabil intervju, ki sem ga opravil z veteranom osamosvojitvene vojne. Tako sem prišel do podatkov iz prve roke, ki jih ni mogoče razbrati iz primarnih in sekundarnih virov.

3 OPREDELITEV POJMOV

3.1 Teritorialna obramba

S koncem druge svetovne vojne, ki je prinesla totalno uničenje po Evropi, so se jugoslovanske sile odločile za reorganizacijo, znotraj nje pa se je začela razvijati teritorialno-partizanska komponenta. Z eskalacijo hladne vojne in konfrontacijo zahodnega in vzhodnega bloka in ne nazadnje posegom Varšavskega pakta v Češkoslovaški socialistični republiki leta 1968 so opozorili na resen položaj jugoslovanske države in njeno obrambno doktrino. Z intervencijo na Češkoslovaškem so oživele partizanske izkušnje in nova doktrina o splošni ljudski obrambi (Bolfek 2010, 8).

Jugoslovansko vodstvo je ocenilo, da agresija na Češkoslovaško predstavlja prelomnico v odnosih med socialističnimi državami. Vrhovni poveljnik armade Tito je zbral partijski vrh 21. avgusta 1968 zvečer na Brionih, kjer so diskutirali in iskali rešitve za praško krizo. Mnenje je bilo, da bo naslednji cilj napada usmerjen na Jugoslavijo in da slabo stanje v armadi ne bo preneslo direktnega napada z vzhoda. Dosežen je bil konsenz o oborožitvi teritorialnih enot in občin s puškami in protiolepnim orožjem, lahko artilerijo, netrzajnimi topovi, lahki protiletalski topovi in minometi. Uvedli so nov model obrambnega koncepta in delovanja armade s sodelovanjem JLA in TO. Doktrino, ki so jo vzpostavili, so v glavnem mestu poimenovali "doktrina splošne ljudske obrambe", sestavljena pa je bila iz treh komponent. Prvo je sestavljala operativna vojska, ki je zajemala kopenske, pomorske, zračne in protiletalske sile. Druga komponenta je vsebovala "novo" doktrino Teritorialne obrambe, ki je vključevala partizanske, teritorialne, diverzantske enote in enote civilne zaščite. Tretja komponenta pa so bile druge oborožene enote, ki so jih upravljale družbeno politične skupnosti, delovne in druge organizacije (Bolfek 2011, 21–22).

Skladno z veljavno politično ureditvijo so republike z občinami, krajevnimi skupnostmi in delovnimi organizacijami dobile tudi obrambno funkcijo in vse pristojnosti pri organiziranju vojaške samoobrambe (Bolfek 2010, 8). Ob frontalnem napadu agresorja je bila naloga JLA prestreči prvi udarec in s tem omogočiti vzpostavitev vojnih razmer v državi, Teritorialne enote pa ne bi smele zapustiti svojega teritorija niti v primeru zasedbe ozemlja. V primeru sovražnega zavzema ozemlja bi Teritorialne enote pospešeno izvajale udarne akcije v zaledju in s tem oslabile nasprotnika (Bolfek 2011, 22).

Slovenska teritorialna obramba je bila teritorialna sila, katere naloga je bila braniti neodvisnost, svobodo, suverenost in ozemeljsko celovitost Socialistične republike Slovenije.

Organizirana je bila na demokratično sprejetih zakonih, ki so bili potrjeni v slovenskem parlamentu (Švajncer 1992, 6). Ustanovitev Teritorialne obrambe je bila tudi poskus zadostitve željam jugoslovanskih republik po vrnitvi vsaj nekoliko samostojne vojaške organizacije. To je veljalo predvsem za Slovenijo in Hrvaško, ki sta Teritorialno obrambo sprejeli kot svojo lastno vojsko (Švajncer 1992, 12). Za nastanek in razvoj TO so bili ključni trije razlogi: prvi je bil v kontekstu mednarodnih razmer in uporabe sile, drugi v strukturi možne vojne, v kateri bi lahko edino splošni odpor ljudi bil pravi odgovor na agresijo, in zadnji razlog je bil razvoj samoupravljanja, ki je predstavljal razvoj, delo in obstanek (Bolfek 2010, 19). Razvoj Teritorialne obrambe v Sloveniji se je začel 20. novembra 1968, ko je bil ustanovljen glavni štab za Slovenijo. Takrat so bili za njim ustanovljeni conski štabi in poveljstva partizanskih sil, oboroženi del Teritorialne obrambe pa se je oblikoval v odrede bataljonske ali četne sestave. Nova vojaška organizacija se je zgledovala po narodnoosvobodilnem boju, zaradi tega so ji poveljevali tudi nekateri nekdanji partizanski poveljniki in upokojeni oficirji. Popolnjevala se je po teritorialnem principu, krajevni skupnosti in po proizvodnem procesu v tovarnah (Švajncer 1992, 205). Po tedanjih načrtih, ki so veljali za Slovenijo, je bila predvidena ustanovitev partizanske divizije s 3 brigadami in 5 samostojnimi brigadami, vsaka brigada bi imela po 1100 ljudi ter 17 diverzantskih odredov. Poleg tega je bilo načrtovano na območju 29 občin ustanoviti 17 stražarskih čet z nalogo varovanja pomembnih vojaških objektov. Vse enote so bile tudi ustrezno opremljene z oborožitvenimi sistemi (Bolfek 2010, 22–24).

3.2 Osamosvojitvena vojna

Dan po razglasitvi neodvisnosti Slovenije je v noči na 27. junij 1991 krenila Jugoslovanska ljudska armada iz kasarn proti mejnim prehodom, da bi Sloveniji onemogočila stik s sosednjimi državami in preprečila njeno neodvisnost. S tem manevrom in sklepom o ohromitvi z uporabo orožja se je 27. junija 1991 pričela desetdnevna osamosvojitvena vojna za Slovenijo. Predsedstvo komaj ustanovljene države je pozvalo vse slovenske vojake, naj zapustijo JLA, začeli pa sta se postavitev barikad in blokada vojašnic. JLA je bila mnenja, da bo njihov manever rutinski in brez zapletov, zato ni bila pripravljena na dobro pripravljenost in organiziranost vodstva, teritorialne obrambe, policije in samozavest Slovencev (Prunk 2008, 213–222).

Osamosvojitvena vojna, ki je trajala deset dni, je bila ključna pri zaustavitvi agresije JLA in njenem poskusu preprečitve samostojnosti Slovenije. V vojni je Republika Slovenija med 27. junijem in 7. julijem 1991 odbila napad Jugoslavije, ki je bil koordiniran iz Beograda. Z zmago je Slovenija potrdila svojo neodvisnost in zmožnost zagotavljanja suverenosti (Vojna za Slovenijo 1991).

3.3 Jugoslovanska ljudska armada

Jugoslovanska ljudska armada je bila vojaška sila Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ) za zagotavljanje suverenosti in obrambo države. Ustanovljena je bila prvega marca 1945 kot Jugoslovanska armada, 22. decembra 1951 pa preimenovala v Jugoslovansko ljudsko armado (Švajncer 2002, 198). Razvoj armade v času napada nacistične Nemčije med letoma 1941 in 1945 je bil zaznamovan kot obdobje razvijanja narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov, na čelu katerih je bil Vrhovni štab z glavnimi štabi republik, ter obdobje njihove transformacije v Jugoslovansko armado. V tem času so organizirali Vrhovni štab na podlagi skupnih splošnih jugoslovanskih in posebnih rešitev (Marković 2007, 23). Razvoj oboroženih sil SFRJ lahko razdelimo na tri obdobja. Prvo obdobje, med letoma 1945 in 1958, je bilo v znamenju proslave zmage, prerazporeditve enot, demobilizacije ter povečanja mirnodobnih organizacijskih in doktrinalnih procesov. Organizacija JLA je bila čedalje bolj centralizirana, posebno na področju poveljevanja. Drugo obdobje je sledilo med letoma 1958 in 1969. To obdobje je zaznamovalo normativno, doktrinarno in organizacijsko urejanje področja obrambe in varnostnih sil. Nova ustava iz leta 1963 je vojski dala moč, da soodloča v obrambni politiki. Potekal je proces ureditve v teritorialno administrativnih enotah in reorganizacija delov oboroženih sil. Po letu 1964 sta sledila modernizacija in izpolnjevanje JLA (Marković 2007, 23–25). Do kakovostnega premika v JLA je prispevala zasedba Češkoslovaške, ki je kasneje pripomogla k osamosvojitvi. Avgusta 1968 se je jugoslovansko državno vodstvo odločilo za odpravo vojaškega monopola JLA in ustanovitev decentraliziranega dela oboroženih sil Jugoslavije, kar je pripeljalo do ustanovitve TO. V procesu osamosvajanja Slovenije je TO odigrala ključno vlogo in bila zaslužna za upor proti JLA (Bebler 2005, 49). S konceptom splošne ljudske obrambe so bile oborožene sile Jugoslavije sestavljene iz JLA in Teritorialne obrambe. Zvezno armado je financirala federacija, Teritorialno obrambo pa občine, pokrajine in republike. Zadnje obdobje razvoja oboroženih sil SFRJ je potekalo med letoma 1969 in 1985 z nadaljevanjem procesa izgradnje splošne ljudske armade, zlasti Teritorialne obrambe.

Vojska je želela sistem preurediti v celoten sistem z razširitvijo na Splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Po smrti vrhovnega poveljnika Josipa Broza - Tita je vojska svoje napore vložila v nadaljnje zagotavljanje kontinuitete in vpliva politične armade (Marković 2007, 23–25).

V zadnjem desetletju razvoja JLA predsedstvo SFRJ ni imelo tako močnega vpliva na armado kot njen preminuli vrhovni poveljnik. Težava v razvoju JLA je bila neodzivnost na spremembe v notranji politiki, prav tako pa počasno reagiranje na geopolitične spremembe. Zadnja reorganizacija leta 1988 je JLA razdelila na šest armad, ki so zajemale Beograd, Niš, Skopje, Zagreb, Sarajevo, Ljubljano, na 2. korpus v Titogradu, Vojno letalstvo in protizračno obrambo, Vojaškopomorski sektor in Jugoslovansko vojno mornarico, ki je bila zasidrana v Splitu. Vrhovno poveljstvo armade je predstavljalo predsedstvo SFRJ, TO pa je poveljevalo samo v vojni. V političnem prostoru in JLA se je postopno izoblikoval velikosrbski koncept in leta 1990 je generalštab JLA uvedel Operativni načrt RAM, s katerim je vodstvo želelo zaščititi socializem in enotno Jugoslavijo. JLA je prišla pod vodstvo Miloševića, ki je imel v Srbiji enormno podporo. Z novim operativnim načrtom je vodstvo želelo preprečiti menjavo oblasti v Sloveniji in na Hrvaškem, saj so predvideli, da bodo komunisti izgubili oblast, poleg tega pa so načrtali nove zahodne meje Srbije oz. nek nov okvir za Jugoslavijo (Marković 2007, 35–36).

Načelo skupne, večnacionalne armade je bilo ohranitev suverenosti, neodvisnosti ter zagotavljanje teritorialne celovitosti SFRJ. JLA je predstavljala povezovalno vlogo večnacionalne države. Vojaški rok so leta 1964 skrajšali na dve leti, v vojnem letalstvu in kopenski vojski pa na 18 mesecev (Švajncer 2002, 198–202). Leta 1985 je bil vojaški rok skrajšan na 12 mesecev. Oborožene sile SFRJ so leta 1990 štejele 180.000 vojakov, 1863 tankov, oklepnih transporterjev in bojnih vozil pehote 3760 ter 1034 topov (Marković 2007, 20).

3.4 Oborožitveni sistemi

Izraz oborožitveni sistem je mnogo širši pojem ter predstavlja kompleksnost nekega oborožitvenega sistema, ki ga sestavlja materialno-tehnično sredstvo za vodenje oboroženega boja – to je iz več medsebojno sodelujočih enot (sredstva za odkrivanje ciljev, giroskopi, daljinomeri, strelivo, računalnik za izračun elementov streljanja, vir energije itn.) in platforme, ki jo lahko sestavljajo vozilo, letalo, helikopter in ladja. Z oborožitvenimi sistemi

razpolagajo veje oboroženih sil, ki so usposobljene za boj na morju, v zraku, pod morsko globino, na kopnem in v vesolju. S pojavom novih vrst orožij so se mnoge definicije pokazale kot nezadostne oz. pomanjkljive, generacije orožij pa se menjajo s čedalje krajšimi časovnimi premori. S teorijo oborožitvenih sistemov je bila ustvarjena znanstvena podlaga, ki je preučevala funkcije človeka in vojaške tehnike in s tem definirala in kategorizirala oborožitvene sisteme. V osemdesetih letih je nastala nova disciplina, ki je preučevala oborožitvene sisteme in njihovo uspešnost ter merila količine orožja in streliva, da bi se tarči povzročila škoda, kakršna se išče v bojni nalogi (Žabkar in Svete 2011, 17–22).

Pri definiciji oborožitvenih sistemov se mnogokrat srečujemo s terminologijo in izrazi za orožje (ang. arm, weapon), orožja (ang. weapons), oborožitev (ang. armament, weaponry), oborožitev in opremo (ang. weapons and equipment), vojaški materialno-tehnični dejavnik, sredstva vojaške tehnike, oborožitvene sisteme (ang. weapon systems) in bojne sisteme (ang. combat systems) oz. s kombinacijo zgoraj naštetih. Z oborožitvenimi sistemi danes rokujejo tako vojska in varnostne strukture kot tudi notranja ministrstva, humanitarne organizacije, politologi, sociologi, pravniki, policisti, vojaški zdravniki, obveščevalci, kriminalci, teroristi, varnostniki in drugi (Žabkar in Svete 2011, 17).

4 TERITORIALNA OBRAMBA DO RAZOROŽITVE MAJA 1990

4.1 Oborožitev teritorialne obrambe pred odvzemom orožja maja 1990

Po stanju zadnjega dne decembra 1989 je imela Teritorialna obramba Socialistične republike Slovenije na voljo več kot 100.000 kosov dolgocevnega in okrog 10.000 kosov kratkocevnega pehotnega orožja. Enote TO so imele v svoji sestavi nekaj manj kot 300 topov, ki so bili večinoma namenjeni za sestrelitev letal in so bili različnih kalibrov. Na razpolago je imela tudi več kot 1000 minometov. Enote TO so razpolagale z več tisoč kosi protiklepnih netrzajnih topov, ročnih raketometov in vodenih raket ter s 97 protiletalskimi raketnimi lanserji Strela 2M. Teritorialna obramba je v skladiščih hranila preko 10 milijonov kosov različnega razstreliva, min, eksplozivov in ročnih bomb. Z orožjem, ki je bilo TO na razpolago, bi lahko vpoklicali preko 100.000 dobro oboroženih mož in žena. Zgoraj omenjeno orožje in strelivo je bilo hranjeno v 203 skladiščih TO po celotnem slovenskem ozemlju in nekaterih objektih JLA, ki pa so bili zgrajeni z denarjem TO (VSO 2013, 17).

V spodnjih tabelah bom prikazal število kosov oborožitvenih sistemov, s katerimi je razpolagala TO pred odvzemom maja 1990. V prilogi so prikazani originalni dokumenti s točnim popisom orožja.

Tabela 4.1: Količina lahkega strelnega orožja, s katerim je razpolagala TO pred odvzemom.

	Naziv oborožitvenega sistema	Količina oborožitvenega sistema
1	Pištola	10803 kosov
2	Avtomatska pištola	1772 kosov
3	Brzostrelka	9163 kosov
4	AP (Avtomatska puška)	21882 kosov
5	PAP (Polavtomatska puška)	21491 kosov
6	PU (Puška)	56509 kosov
7	PAP ostrostrelna	1553 kosov

Vir: VSO (2013, 37–44).

Tabela 4.2: Količina težjega orožja, s katerim je razpolagala TO pred odvzemom.

	Naziv oborožitvenega sistema	Količina oborožitvenega sistema
1	Raketomet	9696
2	Minomet	1515
3	Top	295
4	STRELA-2M	97

Vir: VSO (2013, 37–44).

Tabela 4.3: Število odvzetih motornih vozil TO maja 1990

	Vrsta motornega vozila	Število motornih vozil
1	Osebna vozila	60
2	Terenska vozila	79
3	Vozila za vzpostavitev zvez	32
4	Kombiji/avtobusi	40
5	Tovorna vozila	40

Vir: VSO (2013, 44).

4.2 Razorožitev Teritorialne obrambe maja 1990

"Maja 1990 je bila večina orožja TO nedostopna v skladiščih JLA, jugoslovanski oficirji pa so izkoristili "politično praznino" po prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji in orožje preprosto zasegli" (Šurc in Zgaga 2011, 69).

Občinski štabi teritorialne obrambe (OŠTO), ki so bili ustanovljeni na ravni občin, so bili razdeljeni na pokrajinske štabe teritorialne obrambe (PŠTO), katerim je poveljeval Republiški štab teritorialne obrambe (RŠTO). OŠTO je bil zadolžen za usposobljenost in bojno pripravljenost, PŠTO pa za manevrsko strukturo. OŠTO je imel v svoji strukturi enote za ognjeno podporo in protizračno obrambo, Republiškem štabu pa je bila podrejena tudi 27. zaščitna brigada TO v Gotenici. Ta brigada je bila sestavljena iz zanesljivega kadra in opremljena z najmodernejšim orožjem in opremo (Stušek in drugi 2011, 103).

Zaradi strahu JLA pred močno oborožitvijo TO je načelnik RŠTO general Dragutin Ožbolt v imenu poveljnika TO Slovenije generala Ivana Hočevarja 15. maja 1990 podpisal ukaz št. 625/1-90, naj vsi podrejeni štabi nemudoma oddajo orožje, strelivo in minsko-eksplozivna sredstva, katere TO hrani zunaj objektov JLA, v varstvo JLA (Švajncer 1993, 11). V letu 1990 so imeli v skladu z vojno sistemizacijo poleg TO orožje še organi DPO, DPS, OZD, enote republiških relejnih kurirskih zvez, občinske enote za zveze, občinske kurirske enote, NZ v KS, milica in drugi. Orožje DPS, DPO, KS, OZD in enot za zveze na vseh ravneh je ostalo pri lastnikih, enako pa ni bilo odvzeto orožje NZ na vseh ravneh organiziranja, ker ga je ščitil zakon in ga JLA ni plenila (Stušek in drugi 2011, 104). Tam, kjer so bili na čelu pokrajinskih štabov aktivni oficirji JLA, ni bilo pri predaji orožja nobenih zapletov. Z akcijo ni bilo seznanjeno republiško vodstvo Slovenije. Ukazu so se uprli najzvestejši in najodločnejši

posamezniki znotraj TO. Do najizrazitejšega upora je prišlo v Gorenjski in Vzhodnoštajerski pokrajini (Švajncer 1992, 206). Ukaz o odvzemu orožja je bil vročen že isti dan na sestanku zalednih organov pokrajinskih štabov in 30. razvojne skupine. Načeloval mu je general Ožbolt, na njem pa sta bila navzoča tudi načelnik zalednega sektorja RŠTO polkovnik Vekoslav Sili in načelnik varnostne službe RŠTO polkovnik Boško Mutić. Poveljujočim je bilo naročeno, da morajo ukaz izpeljati v popolni tajnosti (Švajncer 1993, 11). Občinskim organom je bila 17. maja 1990 poslana brzojavka, ki je prepovedovala odvzem orožja in je prispela pravočasno, saj del orožja ni bil pobran ali pa je bil vrnjen. Medtem so tovornjaki še naprej odvažali orožje iz občin v vojaška skladišča. V takšnih okoliščinah je predsedstvo Republike Slovenije 19. maja poslalo brzojavko, s katero je ustavilo oddajo orožja občin. S tem je TO obdržala velik del orožja 12 občinskih štabov TO in del orožja ter streliva 30. razvojne skupine TO (Janša 1992, 47–48).

V Posavju so bila v osemdesetih letih zgrajena lastna skladišča zunaj kompleksov JLA, v katerih so hranili pehotno oborožitev, strelivo in vso vojaško opremo. S tem so bili postavljeni pogoji za preprečitev odvzema orožja TO, saj so bili štabi, ki so skladiščili orožje in strelivo v kompleksih JLA, avtomatsko razoroženi oz. jim je bil onemogočen dostop do lastnega orožja. JLA je uspelo odpeljati orožje in strelivo le iz skladišča OŠTO Sevnica. V Brežicah je ostala celotna količina orožja, streliva in vojaške opreme. Strelivo in orožje sta ostala tudi v skladišču OŠTO Krško. Nedostopno za TO je ostalo topništvo, lahki raketni divizion zračne obrambe, ki je bilo v skladišču v garniziji Cerklje ob Krki, in nadkalibrno strelivo ter minsko-eksplozivna sredstva v Gazicah. Na območju PŠTO Pomurske pokrajine so zavrnili ukaz o predaji orožja, oddali so le 20 % starega orožja, novejše pa obdržali. V OŠTO Litija, Občini Mozirje, v Slovenskih Konjicah, v OŠTO Šmarje pri Jelšah, v Občini Velenje, Žalcu in v Občini Trebnje so zavrnili predajo orožja v roke JLA (Stušek in drugi 2011, 107–109). V stalni sestavi štabov TO se je maja 1990 kmalu pokazalo, kateri kadri so zvesti varovanju plebiscitarne odločitve Slovencev o samostojni državi in katere je potrebno izločiti iz sestave TO. Najzaslužnejši posamezniki, ki so sodelovali pri zavrnitvi orožja, so bili pripadniki stalnega sestava TO in predsedniki svetov za SLO in DS ter načelnik 30. RSK Jože Polovič s pomočjo direktorja Snežnika in direktorja oskrbnega centra iz Kočevske Reke (Stušek in drugi 2011, 114).

Nekaj dni pozneje sta se Tone Krkovič in Vinko Beznik dogovorila o onemogočanju odvzema orožja. Izdelali so načrt o izvzemu orožja iz Gotenice, ukaz pa je bil izdan 31. maja. Akcijo je izvedla posebna enota milice, katere poveljnik je bil Dušan Gorše, pred akcijo pa je

poveljevanje prevzel Vinko Beznik. Vpad v Gotenico je posebna enota opravila 2. junija zjutraj leta 1990. Miličniki so za vpad potrebovali ostro strelivo, ki so ga dobili po osebnih kanalih iz Ljubljane. Z napadom na Gotenico je Slovenija ohranila pomembne količine orožja za varovanje svoje suverenosti. Septembra 1990 je bil opravljen tajen transport orožja iz Gotenice na območje celotne Slovenije (Švajncer 1993, 11–12). Vsa skladišča TO, ki so bila za ograjami vojašnic in pod nadzorom JLA, pa je izpraznila JLA. Pobrano je bilo preko 70 % oborožitve in opreme TO (Janša 1992, 47–48).

4.3 Stanje Teritorialne obrambe po razorožitvi maja 1990

Po maju 1990, ko je bila večina orožja TO odvzeta, je imela TO Republike Slovenije sprva zelo malo orožja za oborožen upor. V prvi fazi, maja 1990, je uspelo TO zadržati približno 20.486 kosov različnega pehotnega orožja, okrog 4.000.000 kosov streliva, večje količine minsko-eksplozivnih sredstev, nekaj tankov, protiletalskih in protioklepni topov in raket. V naslednji fazi, ki je sledila od maja do oktobra 1990, so pripadniki TO pod pretvezo usposabljanja ŠTO izvezali orožje in ga niso v celoti vrnilo v skladišča objektov JLA, takšnega orožja, predvsem pehotnega, pa je bilo okrog 5000 kosov (Stušek in drugi 2011, 116). TO Republike Slovenije je v tujini kupila manjše število pištol bereta, singapurskih avtomatskih pušk SAR, za protioklepni boj pa izstrelke armbrust. Zaradi sklepa o prepovedi uvoza orožja v Jugoslavijo se Slovenija ni mogla ustrezno oborožiti. To je izkoristila JLA, saj se je zavedala, da se Slovenija brez orožja ne bo mogla ubraniti pred agresijo JLA (Švajncer 1992, 77). Zaradi težav pri sprejetju proračuna, ki bi zagotovil denar za nabavo orožja, je 15. junija 1991 imela Slovenija na razpolago 23.000 kosov pehotnega orožja s premalo streliva in več kot 1000 kosov različnega protioklepnega orožja. Protiletalskih sredstev, razen lahkih topov, skoraj ni bilo (Janša 1992, 149).

Po prvih dneh spopadov z JLA je TO porabila večje količine streliva in večino protiletalskih in protioklepni izstrelkov. Položaj se je spremenil, ko je TO zavzela nekatera skladišča JLA, zlasti skladišči Borovnica in Ložnica. Poleg tega pa so veliko orožja pridobili od zajetih častnikov in vojakov JLA (Švajncer 1992, 77).

5 OSKRBA Z OBOROŽITVENIMI SISTEMI ZA POTREBE TERITORIALNE OBRAMBE

Ključni problem slovenske TO je bila pičla opremljenost z oborožitvijo, vojaško in drugo opremo. Zaradi strogega nadzora meje s strani zveznih organov in zlasti KOS (kontraobveščevalne službe) ter ob mednarodnem embargu je bil uvoz orožja, ki bi zagotovil zadostne količine oborožitve in opreme, izredno otežen. Prav tako obrambne strukture niso imele ustreznih zvez, ki bi omogočile učinkovito poveljevanje in vodenje (Janša 1992, 96).

5.1 Pridobitev in nabava oborožitvenih sistemov in sredstev zvez

Do sprejetja proračuna za potrebe obrambe je slovenska vlada zadržala nekaj prometnega davka in ga namesto za JLA namenila za opremo TO. S tem ukrepom je zadržala približno 300 milijonov takratnih dinarjev in del tega denarja namenila za nujne nakupe leta 1990, ki so obsegali strelivo, pehotno in ročno protiklepno orožje. Za vsako pošiljko, ki je bila pripeljana čez mejo, je bila skrbno pripravljena akcija in niti enkrat se ni zgodilo, da bi bila kakšna akcija ogrožena. Nekateri častniki, ki so bili razoroženi, so pištole in revolverje kupovali v lovskih trgovinah, nekaj pa ga v lastni režiji prepeljali iz tujine (Janša 1992, 51). Kljub temu da je bil del orožja pripeljan iz tujine, pa Slovenija pred ali po vojni ni niti enkrat uvozila oborožitvenega sistema iz nobene od sosednjih držav. S skromnim nakupom v tujini se opremljenost TO ni bistveno spremenila. Organiziranih je bilo tudi nekaj akcij, v katerih so pripadniki posebnih enot, predvsem pa častniki TO, izmaknili del orožja iz vojaških skladišč. Glede odvzema orožja JLA je republiški štab izdelal operativne načrte za zavzetje orožja in streliva v primeru agresija JLA in razglasitve splošne mobilizacije. Pri izdelavi načrta so upoštevali naslednja dejstva (Janša 1992, 78–79):

1. Izbrati skladišča, ki so slabše varovana in ki so blizu večjih naselij.
2. V pripravo akcije vključiti ljudi, ki objekte in lokacijo dobro poznajo.
3. Čas zavzetja je potrebno uskladiti s časom mobilizacije enot.
4. Operativne načrte je potrebno izdelati v pokrajinah s sodelovanjem TO in posebnih enot milice.
5. Za akcijo je potrebno izbrati posebej izurjene enote, ki se mobilizirajo prve.

Poglavitno nalogo pri oblikovanju enot ter zagotovitvi streliva in orožja je dobila MSNZ (manevrska struktura narodne zaščite). Ta je takoj po ustanovitvi začela oblikovati obrambno mrežo, ki je odigrala pomembno vlogo pri kasnejših spopadih in osamosvojitvi. Manevrsko strukturo je notranji minister Igor Bavčar razpustil oktobra 1990, njene naloge pa je prevzela

TO (RTV SLO 2014). Pripadnike MSNZ so izbirali po vezah in predvsem po vdanosti (Praznik 2007, 10). V vseh štabih je MSNZ pregledala sezname vojaških obveznikov in presodila, ali so zanesljivi. S seznamov so črtali tiste, za katere so menili, da so naklonjeni zvezni državi in zagovorniki JLA. Posebej so presojali častnike in poveljnike enot ter njihove namestnike. Nove sile MSNZ so delovale do vojne leta 1991 in skrbele za odtujitev orožja iz skladišč in njegovo premestitev na varne lokacije (Mikulič 2011, 137–138).

5.1.1 Pridobitev in nabava oborožitvenih sistemov

Vse, kar je imela na voljo TO, je bilo pripravljeno, vendar je primanjkovalo najpreprostejšega pehotnega orožja in streliva, protiletalskih in protioklepni sredstev. Devet mesecev pred začetkom spopadov, 10. septembra 1990, so v Kočevski Reki sredi noči in v največji tajnosti pripadniki 30. razvojne skupine TO na tovorna vozila nakladali težke zaboje. To so bili vojaki, ki so bili najzanesljivejši in preverjeni možje. Na prvo vozilo so naložili dva manjša minometa kalibra 60 mm, 240 min, štiri težke mitraljeze kalibra 12,7 mm s 4000 naboji in dodatnimi 2600 naboji. Tovor so odpeljali na skrivno lokacijo v Ribnico in ga skrili pred agenti varnostne službe JLA. Druga pošiljka je bila večja in je zajemala 100 polavtomatskih pušk z 29.000 naboji, 140 kilogramov razstreliva, 376 bomb, 127 protipehotnih in protioklepni min, 40 tromblonskih min in 40 protioklepni raketometov tipa Zolja za enkratno uporabo. Tovornjak z oborožitvenimi sistemi je odpeljal proti Dolenjski in del orožja skrili na tajni lokaciji v vasi Gabrje pod Gorjanci. Največ oborožitve so vojaki zaščitne enote republiškega vodstva naložili na tretji tovornjak. Nanj so naložili 2 protiletalska topova kalibra 20 mm s 1000 naboji, 4 mitraljeze kalibra 12,7 mm s 14.000 naboji, 200 protitankovskih min in 41.000 različni nabojev. Tovornjak, ki je bil naložen zadnji, se ni ustavil v Sloveniji, ampak je orožje odpeljal na Hrvaško kljub primanjkoivanju orožja med oboroženimi silami Slovenije (Šurc in Zgaga 2011, 69–71).

Oborožitveni sistemi, ki so bili septembra predani TO po posameznih pokrajinah in občinah (Šurc in Zgaga 2011, 72):

- V Ribnico so bili 9. 10. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: MM 60m/m – 2 kom., mine – 240 kos., naboj 12,7 mm – 4000 kom., mitraljez 12,7 mm – 4 kom., razni naboji – 2600 kom.
- V Novo mesto so bili 10. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: Zolja – 40 kom., tromblonske mine – 40 kom., ročne bombe – 216 kom., PT mine – 27 kom., PP – 100 kom., detonatorji, trotil – 140 kg, PAP – 100 kom., 25.200 nabojev,

mine in bombe – 160 kom., naboji – 3600 kom. Tri dni kasneje, 13. 9. 1990, so dostavili v Novo mesto še: eksploziv – 2000 kg, PA top – 2 kom. in 2000 nabojev, Zolja – 32 kom., mine in bombe – 3144 kom., NT top – 6 kom., mitraljez 12,7 mm – 4 kom., razno strelivo – 68.800 kom.

- V Ljubljano z okolico so bili 12. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: PAP – 1000 kom., Zolja – 28 kom., mine in bombe – 1138 kom., strelivo – 28.500 kom., razni naboji – 77.500 kom.
- V Maribor so bili 14. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: eksploziv – 2024 kg, AP – 20 kom., PAP – 30 kom., naboji – 68.000 kom., razne mine – 200 kom.
- V Posavje so bili 14. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: naboji – 54.000 kom., mine – 400 kom.
- V Kočevje so bili 15. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: PM – 12 kom., AP – 69 kom., PAP – 24 kom., RM – 3 kom., MM – 2 kom., pištole – 27 kom., naboji – 42.000 kom., mine in bombe – 748 kom.
- Na Notranjsko so bili 15. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: mine – 120 kom.
- Na Zahodno Štajersko so bili 15. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: naboji – 1800 kom.
- V Pomurje so bili 15. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: mine – 100 kos., eksploziv – 100 kg, naboji – 11.880 kom.
- Na Koroško so bili 18. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: mine – 300 kosov.
- V Južno Primorsko so bili 18. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: naboji – 39.300 kom., eksploziv – 1508 kg, mine – 308 kom.
- V Severno Primorsko so bili 18. 9. 1990 predani naslednji kosi oborožitvenih sistemov: eksploziv – 598 kg, mine – 408 kom., NT 82 m/m – 2 kom., mitraljezi – 4 kom., razni naboji – 111.580 kom.

Nekaj orožja je bilo pridobljenega tudi tam, kjer ni pripadalo TO, in je bilo razpršeno po Sloveniji, da bi ga zaščitili pred JLA. Strokovna komisija vlade je 6. oktobra 1990 v Gotenici in v skladišču v Sadinji vasi blizu Sostrega prevzela 324 nemških brzostrelk iz druge svetovne

vojne in 137.000 nabojev zanje ter 200 polavtomatskih pušk in 9 puškomitraljezov z 78.000 naboji (Šurc in Zgaga 2011, 74).

Prva večja pošiljka oborožitvenih sistemov iz tujine je prišla iz Singapurja v začetku decembra 1990. Orožje je prišlo prek Genove, od koder so ga prepeljali v Slovenijo s pomočjo tržaške Zveze slovenskih športnih društev, posel pa je koordiniral uslužbenec koprške Interevropske. V njej je bilo 400 avtomatskih pušk tipa SAR-80, ki so bile predstavljene na vojaški proslavi v Kočevski Reki 17. decembra 1990. Puške so bile izredno slabe kakovosti in neuporabne za resno bojevanje. Zaradi svoje nezanesljivosti so imele zgolj psihološko-propagandno vlogo. Z njimi so defilirali pripadniki brigade Moris, na ministrstvu pa so pripravljali načrt za nakup večje količine oborožitvenih sistemov pod tajnim imenom operacije "BOR" in sodobnih radijskih postaj pod imenom operacije "KANAL" (Šurc in Zgaga 2011, 81–82). Poleg pušk tipa SAR-80 je v decembru za potrebe Teritorialne obrambe prišlo tudi 40 pištol bereta in 10 protioklepni orožij tipa armbrust (Kladnik 2011, 14).

Priprave na osamosvojitve so tekle v polnem zamahu in veliko je bilo odvisno od pravočasne dostave pošiljke orožja. V noči s 26. na 27. maj 1991 je bilo z vodstvom tovarne TAM dogovorjeno, da štiri oklepna bojna vozila premestijo na tajno lokacijo. Operacija je potekala v popolni tajnosti in bila uspešna (Janša 1992, 132). Glavna pošiljka orožja in radijskih zvez je bila na poti in predvidena za prihod v Slovenijo okrog 10. junija 1991. Večja pošiljka v okviru tajne operacije »BOR« je bila v Slovenijo pripeljana 21. junija 1991. Zaradi izrednega pomena pošiljke orožja, ki je zajemala 5000 avtomatskih pušk, 5 milijonov kosov streliva, več tisoč protioklepni sredstev, laserske lanserje fagot za srednje razdalje in nekaj deset protiletalskih raket strela 2M, je bil izdelan poseben načrt za njeno zavarovanje. Pot, po kateri je prispela pošiljka orožja, je bila visoko zavarovana in ni bilo prostora za napake, saj so obrambne strukture za obrambo nujno potrebovale oborožitev in ostalo opremo. O operaciji, ki je trajala od aprila do junija in pod strogim embargom, ni prišla v roke kakšne obveščevalne službe nobena informacija. Pošiljka oborožitvenih sistemov in streliva je povečala sposobnost za protioklepni boj za več kot 100 odstotkov. Naslednji dan so štabi TO razdelili orožje in strelivo enotam, ki so bile na usposabljanju. Z novimi avtomatskimi puškami, strelivom in protioklepni sredstvi se je bojna morala močno dvignila (Janša 1992, 149–150).

Na dan prihoda pošiljke v Slovenijo, 21. junija 1991, je bataljon vojaške policije iz šentviške vojašnice okrepil stražo vojaškega dela brniškega letališča, kjer je bilo parkiranih 10 letal tipa

kragulj, ki so bila nekoč sestavni del letalske eskadrilje TO. Dopoldne istega dne, ob 10.20, je zvezna kontrola zaprla letališče Brnik in z vojaškega letališča Cerklje je vzletelo 6 helikopterjev tipa MI-8, na katerih so bili vkrcani piloti, usposobljeni za letenje z letali tipa kragulj. Na letališču Brnik so helikopterji izkrcali pilote, ki so odpeljali letala kragulj v Cerklje. Akcija je bila skrbno planirana in koordinirana, vodilo pa jo je poveljstvo 5. zračnega korpusa. Na nebu je bil manever varovan z lovskimi letali. S to akcijo je TO izgubila 10 letal tipa kragulj, ki so prišla pod nadzor JLA (Janša 1992, 150).

Pred oboroženim bojem je bilo za upor proti agresorju zagotovljenih 35.000 pripadnikov, ki so imeli na razpolago orožje in pehotno strelivo, 1024 protiotlepnih oborožitvenih sistemov, 1106 protiotlepnih oborožitvenih sistemov za enkratno uporabo, 203 kosov orožja za podporo, 99 protiletalskih oborožitvenih sistemov, 42 protitankovskih raket in 33.000 kg razstreliva (Kladnik 2011, 14).

5.1.2 Pridobitev in nabava sredstev in opreme za radijske zveze

Teritorialna obramba in ostale obrambne strukture niso imele ustreznih sredstev in opreme za radijske zveze, kar je oteževalo delo in koordinacijo. Zaradi tega je bilo potrebno nabaviti radijske zveze, ki so bile naročene v tujini. Pošiljka radijskih zvez je prispela 17. junija 1991. Z operacijo, imenovano "KANAL", je bila dostavljena komunikacijska oprema za potrebe TO in obrambnih struktur Slovenije. Radijske zveze, ki so bile naročene v britanskem podjetju Racal, so bile vredne 5 milijonov funtov. V Slovenijo so jih prvotno nameravali prepeljati s potniškim letalom Adrie Airways DC-9, vendar so jih zaradi groženj Beograda o sestrelitvi prepeljali s tovornjakom, kar je pomenilo daljšo in bolj tvegano pot (Šurc in Zgaga 2011, 83). Po prejemu radijskih postaj 17. junija 1991 je stekel proces za ureditev nujnih zaščitenih komunikacijskih omrežij do ravni območnih štabov. Zaradi pomanjkanja denarja vseh radijskih zvez ni bilo dovolj za večino enot, kar se je kasneje med osamosvojitveno vojno pokazalo kot velika pomanjkljivost (Janša 1992, 149). Težava pri uporabi radijskih postaj Racal se je pojavila tudi zaradi časovne omejitve, saj teritorialci niso imeli časa, da bi se naučili rokovati z njimi in jih uporabiti v boju (Šurc in Zgaga 2011, 83).

5.1.3 Pridobitev in nabava vojaških uniform za potrebe Teritorialne obrambe

Zaradi potrebe po samostojni vojski Republike Slovenije se je vodstvo že pred vojno odločilo o nabavi novih uniform, ki bi se zgledevale po drugih uniformah po svetu in bile praktične, lepe in udobne (Švajncer 1992, 94). Poleg tega je uniforma morala biti enotna in vsebovati nacionalne etnografske značilnosti (Sodobni vojaški izzivi 2013, 46).

V začetku devetdesetih let se je na Slovenskem začel proces spreminjanja TO v vojsko, ki bi bila v prihodnje suverena, neodvisna in prepoznavna v svetu. Decembra 1990 je nastal znak nove Slovenske vojske, v začetku leta 1991 pa tudi bojne in službene uniforme, oznake činov, položajev in druge. Uniformiranost TO je bila predpisana maja 1991 s Pravilnikom o uniformah Teritorialne obrambe Republike Slovenije, ki je določal, da naj vsi vojaki, podčastniki in častniki v stalnem sestavu Teritorialne obrambe med delovnim časom nosijo predpisano uniformo (Švajncer 1997, 171). Uniforme so prvi prejeli udeleženci tečaja Teritorialne obrambe aprila 1991, namenjene so bile častnikom in inštruktorjem nove Slovenske vojske v Poljčah. Z bojno opremo je bila sprejeta tudi službena oprema, pripadniki Teritorialne obrambe pa so nosili naslednje uniforme: bojno, službeno, slavnostno, delovno in športni kroj (Švajncer 1992, 94). Uniforme je za potrebe nove Slovenske vojske razvijalo podjetje Oprema iz Kočevja, z njim pa je sodeloval načelnik oddelka za ljudsko obrambo Občine Kočevje Tone Krkovič (Švajncer 1993, 11).

5.2 Transport in hranjenje oborožitvenih sistemov na varnih lokacijah

"Temno je bilo kot v rogu. Z baterijo sem osvetlil nekaj zabojev in poskušal s kamero posneti napise na njih. Luči ni bilo, saj je nekdo poškodoval električno napeljavo. Obupal sem in sklenil raje počakati na dan. Počasi se je skladišče praznilo in bolj, ko se je približeval svit, hitreje so bili kamioni naloženi" (Praznik 2000, 76).

Izredno pomembno vlogo pri hrambi orožja na tajnih lokacijah je imela MSNZ, ki je skrbela za skrivna skladišča za orožje in vojaško opremo ter oblikovala enote in zagotavljala orožje in strelivo (Mikulič 2011, 137–138). Zaradi ukaza, ki je maja 1990 razorožil TO, je vodstvo odločilo, da je potrebno zavarovati del oborožitvenih sistemov in jih premestiti na tajne in varne lokacije. Ustanovljena je bila MSNZ, ki so jo vodili: mesto Ljubljana s poveljujočim Miho Butaro, Ljubljana – okolica z Elom Rijavcem, Dolenjska z Radom Klisaričem, Severnoprimska z Dragom Vidrihom, Posavje z Ernestom Breznikarjem, Zahodnoštajerska s Štefanom Šemrovom, Prekmurje z Ivanom Smodišem, Vzhodnoštajerska z Marjanom

Fekonjo, Južnoprimorska z Leopoldom Čučkom, Notranjska z Vojkom Štembergarjem, Gorenjska z Janezom Slaparjem, Koroška z Mladenom Mrmoljo in Zasavje z Jožetom Razingarjem. Septembra je bilo poskrbljeno za tajno razvažanje orožja na skrivne lokacije po celotni Sloveniji. V nekaterih občinskih štabih je oficirjem TO uspelo z zvijačami prenesti in razvoziti oborožitvene sisteme iz vojaških skladišč ter jih spraviti po zanesljivih hišah, stanovanjih, kmetijah in drugod (Švajncer 1993, 12).

MSNZ je imela nalogo zavarovati ključne objekte ter s hitrimi akcijami in napadi na skladišča orožja in vojaške opreme zagotoviti orožje za morebiten vpoklic vojakov TO. Pripravila je načrte za skrbno koordinirane in organizirane vpade v posamezna skladišča in druge objekte z oborožitvenimi sistemi. Odvzemu iz skladišč je sledil tajen transport v vnaprej pripravljena skladišča za orožje in vojaško opremo pod nadzorom slovenskih oboroženih sil. Izredno pomembno je bilo, da so v akciji sodelovali zvesti vojaki in oficirji TO, ki so bili vnaprej preverjeni in zaupanja vredni. Skupaj z MSNZ so izvajali akcije, ki so vključevale iznos oborožitvenih sistemov na tajne lokacije. Vsak dan so različno iz skladišč vozili vojaško opremo, kar se je kasneje s padcem pozornosti starešin in stražarjev JLA še okrepilo (Švajncer 1993, 137–138). Iz štaba TO Dravograd, ki mu je JLA prizanesla z odvzemom orožja, je bilo na skrivne lokacije prepeljano večje število orožja. Organizirano je bilo 24-urno varovanje, da je bila vsa vojaška oprema varno prepeljana na tajne lokacije na območju občine (Mikulič 2011, 142). Tudi z vpadom v Gotenico je bilo vse orožje razporejeno po celotni Sloveniji na različnih lokacijah, v Gotenici pa so pustili le del majhne enote (Mikulič 2011, 146). Nekateri kadri znotraj TO kljub ukazu niso predali orožja in ni prišlo do odvzema. Občine, ki so se uprle ukazu in obdržale orožje, so bile: Jesenice, Kranj (delno), Krško, Litija, Mozirje, Murska Sobota, Radlje ob Dravi, Radovljica, Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju, Škofja Loka, Trbovlje, Trzič, Velenje in Žalec (Janša 1992, 51). Veliko opreme je bilo skrite na raznih kmetijah, katerih lastnike so dobro poznali in jim zaupali, kar je pomenilo, da bo orožje varno in zanesljivo spravljeno. Z vsemi lastniki zemljišč je bil vnaprej sklenjen dogovor o uporabi objektov na njihovem zemljišču. Seznanjeni so bili z nevarnimi predmeti in podučeni o ravnanju v primeru požara. Zaradi eksplozivnih sredstev so lastnikom zemljišč svetovali, naj v primeru požara zapustijo objekte in se umaknejo na varno lokacijo. Obljubljena je bila tudi tajnost njihovih imen in lokacij, da bi se izognili razkritju in nadlegovanju (Mikulič 2011, 142). O strogi tajnosti, ki je veljala o lokacijah in imenih, je moč razbrati tudi iz intervjuja, ki sem ga opravil z veteranom osamosvojitvene vojne, ki je pomagal pri transportu in hrambi

orožja, saj več kot 20 let pozneje ni želel razkriti vseh lokacij hrambe orožja in imen oseb, ki so sodelovale pri operacijah.

Pri transportu oborožitvenih sistemov je imela pomembno vlogo enota specialne policije, ki je nudila varovanje in spremstvo tovorov orožja oziroma zavarovanje prevozov in razmeščanje po celotni Sloveniji. Varovanje tovorov je bilo dvojne narave in je bilo zavarovano in tajno pred nasprotnikom, katerega sta predstavljali JLA in KOS, ter pred ljudmi znotraj tajnih operacij. Veliko ljudi, ki so sodelovali v operaciji, ni vedelo, za kaj pravzaprav gre, čigava sta orožje in oprema. Velikokrat je bila operacija izpeljana na podlagi poznanstev in je obšla hierarhijo in vodstvo. Kolona, ki je prevažala oborožitvene sisteme in opremo, je bila sestavljena iz tovara, okrog njega pa je bila razporejena bojna skupina, ki je imela najmočnejšo oborožitev in bila pripravljena na spopad. Tam, kjer je bilo pričakovati sovražnika, pa so v transport vključili tudi bojno vozilo (Mikulič 2011, 148).

5.3 Pridobitev oborožitvenih sistemov kot del vojnega plena

Izredno pomembna je bila vloga zajetega orožja med osamosvojitveno vojno kot vojnega plena. Kmalu po agresiji so bili izdelani natančni zapisi po območnih štabih TO, vendar vsi sezname niso bili narejeni z enako natančnostjo. Plen med osamosvojitveno vojno je bil zelo visok in pomemben za delovanje TO in kasneje Slovenske vojske. Velik del je bil zaplenjen v neposrednih spopadih, z njimi pa je TO oborožila nove enote, ki so bile vpoklicane za boj, ali pa so teritorialci slabše oborožitvene sisteme zamenjali z novejšimi puškami, ki so bile avtomatske, in zadržali protioklepne sisteme, potrebne za boj (Švajncer 1993, 237).

Največ opreme, orožja, min, streliva za puške, tankov in topov, protioklepnega orožja, raket in ostalih oborožitvenih sistemov je TO dobila pri zavzetju skladišč. Pri pregledu je bilo ugotovljeno, da je TO zavzela naslednja skladišča armade (Švajncer 1993, 237–238):

- Zgornja Ložnica: 1305 ton streliva in minsko-eksplozivnih sredstev, od tega 207 ton za pehotno orožje.
- Zaloška Gorica: 909 ton streliva in minsko-eksplozivnih sredstev (za pehoto 220 ton, za topništvo 535 ton).
- Šentviška gora: 343 ton streliva in minsko-eksplozivnih sredstev (za pehoto 213 ton, za topništvo 53 ton).

- Vražji Kamen: 418 ton streliva in minsko-eksplozivnih sredstev (za pehoto 18 ton, za topništvo 400 ton).
- Borovnica: 824 ton streliva in minsko-eksplozivnih sredstev (za pehoto 206 ton, za topništvo 568 ton, 50 ton minsko-eksplozivnih sredstev, 15 ton hrane, 2336 kompletov uniform, 146 tovorno-jahalne opreme za konje in 1300 volnenih odej).
- Otovec: 407 ton hrane, 9700 kompletov uniform, 100 šotorov.
- Velike Bloke: 480 kompletov uniform, 107 šotorov, 600 volnenih odej, 1330 kompletov tovorno-jahalne opreme za konje, 8000 vetrovk, 1350 vojaških puloverjev, 3 pomivalni stroji, 115 kompletov opreme za namestitev na terenu.
- Škofja Loka: 5700 volnenih odej, 8 ton hrane, 1784 kompletov uniform, 397 kompletov tovorno-jahalne opreme za konje.

Oborožene sile so zaplenile tudi različne oborožitvene sisteme. Po pregledu JLA je TO zaplenila (Švajncer 1993, 238):

- 6787 kosov pehotnega orožja,
- 87 kosov artilerijskega orožja,
- 124 kosov protiletalskega orožja,
- 8 oklepnih transporterjev,
- 31 tankov,
- 1 inženirski stroj,
- 133 nebojnih vozil,
- 735 sredstev za zveze,
- 6787 sredstev za RKBO.

Poleg zgoraj omenjenih oborožitvenih sistemov je bilo armadi odvzetih tudi 144 službenih psov in 115 različnih veterinarskih kompletov. Pridobljeni so bili tudi živinorejski obrati JLA v Ribnici in Novem mestu s 176 glavami goveda ter v Slovenski Bistrici in Celju z 212 svinjami. TO in milica sta zavzeli 62 od skupnih 85 obmejnih stražarnic, na območju Slovenije pa je JLA izgubila tudi objekte, ki so bili del Vojnega letalstva in protizračne obrambe Zagreb, vendar je kasneje zahtevala vrnitev opreme (Švajncer 1993, 238–239).

6 OBOROŽITEV TERITORIALNE OBRAMBE PO KONCU OSAMOSVOJITVENE VOJNE

Veliko oborožitve je TO pridobila med pripravami na osamosvojitve in med desetdnevno vojno, kjer je zasegla veliko oborožitvenih sistemov kot del vojnega plena. Zaradi različnih izvorov oborožitve in opreme je opazna raznovrstnost orožja, s katerim je takoj po osamosvojitveni vojni razpolagala TO Republike Slovenije (Švajncer 1992, 77).

6.1 Oborožitveni sistemi, s katerimi je razpolagala TO Republike Slovenije po koncu osamosvojitvene vojne

6.1.1 Oborožitveni sistem – pištola

- Pištola M-57, Beretta M-92FS, LLAMA, M-70 in pištola tipa MAKAROV

Pištola tipa M-57 ima kaliber 7,62 mm, okvir z 9 naboji in uspešno deluje do 50 m. Po osamosvojitveni vojni je bil ta tip pištole najbolj razširjen v TO. Pištola Beretta M-92FS ima kaliber 9 mm, okvir s 15 naboji in uspešno deluje do 50 m. Pištola LLAMA ima kaliber 9 mm, okvir z 8 naboji in uspešno deluje do 50 m. Pištola M-70 ima kaliber 7,65 mm, okvir z 8 naboji in uspešno deluje do 50 m. Pištola MAKAROV ima kaliber 9 mm, okvir z 8 naboji in uspešno deluje do 50 m (Švajncer 1992, 78–79).

- Avtomatska pištola M-84

Avtomatska pištola tipa M-84 ima kaliber 7,65 mm, okvir z 10 ali 20 naboji in uspešno deluje do 50 m iz roke in do 200m z ramena (Švajncer 1992, 79).

6.1.2 Oborožitveni sistemi – brzostrelka in puška

- Brzostrelka MGV-176, M-11 INGRAM in HK MP 5

Brzostrelka tipa MGV-176 ima kaliber 5,6 mm, boben s 161 naboji, njena teoretična hitrost streljanja je 1600 nabojev/min in uspešno deluje do 150 m. Brzostrelka M-INGRAM ima kaliber 9 mm, okvir s 16 ali 32 naboji, začetna hitrost krogle je 293 m/s in teoretična hitrost streljanja 1200 nabojev/min. Brzostrelka HK MP 5 ima kaliber 9 mm, okvir s 30 naboji, začetna hitrost krogle je 400 m/s in teoretična hitrost streljanja 800 nabojev/min. (Švajncer 1992, 80).

- Polavtomatska puška M-59/66 in polavtomatska ostrostrelska puška M-76

Polavtomatska puška tipa M-59/66 ima kaliber 7,62x39 mm, okvir z 10 naboji, praktična hitrost streljanja je 30 nabojev/min in uspešno deluje do 400 m. Polavtomatska puška tipa M-76 ima kaliber 7,9x57 mm, okvir z 10 naboji, praktična hitrost streljanja je 30 nabojev/min in uspešno deluje do 1000 m (Švajncer 1992, 80–81).

- Avtomatska puška AK-47 in SAR-80

Avtomatska puška tipa AK-47 ima kaliber 7,62 x 39 mm, okvir s 30 naboji, praktična hitrost streljanja je 120 nabojev/min in uspešno deluje do 400 m. Avtomatska puška SAR-80 ima kaliber 5,56x45 mm, okvir s 30 naboji, teoretična hitrost streljanja je 600–800 nabojev/min in uspešno deluje do 400 m (Švajncer 1992, 81).

- Lahki puškomitraljez M-72

Lahki puškomitraljez M-72 ima kaliber 7,62x39 mm, okvir s 30 naboji, praktična hitrost streljanja je 120 nabojev/min in uspešno deluje do 600 m (Švajncer 1992, 81).

6.1.3 Oborožitveni sistemi – mina, bomba, minomet, raketomet in raketni sistem

- Protiklepná kumulativna MINA M60PI in protipehotna trenutna MINA M60

Teža mine M60PI je 0,62 kg, hitrost streljanja znaša 4 mine/min, pod kotom 90 stopinj prebije jekleno, 200 mm debelo ploščo, ali 500 mm debel betonski zid na razdalji do 150 m. Protipehotna mina M60 je težka 0,62 kg in je učinkovita na razdalji do 300 m. Ima tromblonski nastavek, ki s pomočjo puške izstrelí mino (Švajncer 1992, 82).

- Ročna bomba M75

Ročna bomba je orožje za posameznika, ki uničuje žive cilje in vozila v dosegu dometa. Učinkuje s 3000 jeklenimi kroglicami, ki se ob detonaciji razpršijo (Švajncer 1992, 82).

- Ročni netrzajni minomet ARMBRUST in M-57

Kaliber ročnega minometa ARMBRUST znaša 67 mm, ima prebojnost 300 mm in uspešno deluje do 300 m. Orožje je namenjeno enkratni uporabi na kratkih razdaljah. Kaliber ročnega minometa M-57 znaša 44 mm (kaliber mine 90 mm), ima prebojnost 270 mm in uspešno deluje do 200 m. Oborožitveni sistem je namenjen večkratni uporabi (Švajncer 1992, 83).

- Ročni raketomet RPG-22, M-80 in M-79

Kaliber raketometa RPG-22 znaša 76 mm, ima prebojnost 400 mm in uspešno deluje do 250 m. Protioklepni oborožitveni sistem je namenjen enkratni uporabi. Kaliber raketometa M-80 znaša 64 mm, ima prebojnost 300 mm in uspešno deluje do 250 m ter je namenjen enkratni uporabi. Kaliber raketometa M-79 znaša 90 mm, ima prebojnost 400 mm, uspešno deluje na razdalji do 350 m in je namenjen večkratni uporabi (Švajncer 1992, 83–84).

- Protioklepni raketni sistem MALJUTKA AT-3, FAGOT AT-4 in METIS AT-7

Raketni sistem MALJUTKA AT-3 ima težo 11,3 kg, doomet do 3000 m, raketa pa je vodena prek žice. Gre za protioklepno orožje prve generacije. Protioklepni sistem FAGOT AT-4 je težak 45 kg, ima doomet 2500 m in je voden polavtomatsko. Gre za raketno orožje druge generacije, kjer operater pri vodenju rakete spremlja cilj in je učinkovito za boj proti nizko letečim helikopterjem. Raketni sistem METIS AT-7 je težak 16,5 kg, ima doomet do 1000 m in je voden polavtomatsko (Švajncer 1992, 84–85).

- Lahki prenosni raketni sistem zračne obrambe STRELA-2M in IGLA

Raketni sistem STRELA-2M je težak 14,7 kg ima doseg v liniji 3600 m in doseg v višino 2300 m. Gre za oborožitveni sistem prve generacije in je usmerjan pasivno toplotno. Raketni sistem IGLA ima težo 18 kg, doseg v liniji 5000 m in doseg v višino 3300 m. Izstrek je usmerjan tako kot STRELA-2M, pasivno toplotno (Švajncer 1992, 85).

6.1.4 Oborožitveni sistemi – protiletalski top, minomet in raketomet

- Protiletalski top M-55A3, M-75, M-1 ter samohodni protiletalski top M-55A4, M-53/59 in S-68

Protiletalski top M-55A3 ima kaliber 20 mm, težo 1235 kg in učinkovit doomet do 1500 m. Top je namenjen za delovanje po ciljnih tako na tleh kot v zraku. Protiletalski top M-75 ima kaliber 20 mm, težo 275 kg in učinkovit doomet do 1500 m. Gre za lažjo, enocevno različico topa M-55. Samohodni protiletalski top M-1 ima kaliber 40 mm, težo 2676 kg in učinkovit doomet do 3000 m. Samohodni protiletalski top M-55A4 je vozilo s težo 3500 kg, največjo hitrostjo 95 km/h in kalibrom 20 mm. Top ima učinkovit doomet do 1500 m. Pri samohodnem letalskem topu M-53/59 gre za težjo različico topa s težo 10.300 kg, kalibrom 30 mm in največjim dometom v liniji 9700 m in v višino 6300 m. Samohodni protiletalski top S-68 je

najtežji top s težo 28.000 kg, kalibrom 57 mm in dometom v liniji 12.000 m in dometom v višino 8800 m (Švajncer 1992, 86–88).

- Minomet M-57, M-69 in M-52

Minomet M-57 ima kaliber cevi 60 mm, težo 19,7 kg in je namenjen podpori pehote. Srednji minomet M-69 ima kaliber cevi 82 mm, težo 42 kg in je prav tako namenjen podpori pehote. Minomet M-52 je težji minomet s kalibrom cevi 120 mm, težo 400 kg in je namenjen širši podpori Teritorialne obrambe (Švajncer 1992, 86–87).

- Lahki raketomet M-71, večcevni raketomet M-63 ter lahko samohodni raketni sistem zračne obrambe STRELA-1M

Raketomet M-71 ima kaliber 128 mm, težo 45 kg in maksimalen domet 8564 m. Z njim upravljajo trije člani. Večcevni raketomet M-63 ima kaliber cevi 128 mm, 32 cevi za izstrelitev, hitrost izstrelitve vseh 32 raket je 6,2–15,6 sekunde. Največji doseg rakete je 8600 m. Samohodni raketni sistem STRELA-1M ima težo 7000 kg in 4 rakete na lanserju s kalibrom 120 mm, ki so usmerjane pasivno toplotno. Učinkovit doseg v liniji ima do 5100 m, v višino pa 4500 m (Švajncer 1992, 89).

6.1.5 Oborožitveni sistemi – oklepno vozilo, top, havbica, tank

- Bojno oklepno vozilo M-80

Bojno oklepno vozilo M-80 je težko 8000 kg, doseže najvišjo hitrost 100 km/h in je oboroženo z mitraljezom 12,7 mm ali 7,62 mm, ki služi podpori pehote (Švajncer 1992, 90).

- Top M-48, netrzajni top M-60A in samohodni top M-36

Top M-48 ima kaliber 76 mm, težo v bojnem položaju 690 kg in največji doseg 8600 m. Na minuto lahko izstrelijo do 25 granat. Netrzajni top M-60A ima kaliber 82 mm, težo 132 kg in uspešen doseg do 1000 m. Netrzajni top je okorno orožje, s katerim lahko natančno zadeneš cilj. Samohodni top M-36 ima kaliber cevi 90 mm, težo 26.970 kg in največji domet 19.570 m (Švajncer 1992, 85–92).

- Havbica M-2 in samohodna havbica 2S1

Kaliber havbice M-2 znaša 105 mm, težka je 1920 kg in ima največji doseg 11.155 m. Izstrelili lahko do 8 granat/min. Samohodna havbica 2S1 ima kaliber cevi 122 mm, teža 15.350 kg, domet 15.200 m in najvišjo hitrost vozila 60 km/h (Švajncer 1992, 91).

- Tank T-55 in M-84

Teža tanka T-55 je 36.000 kg in dosega hitrost 50 km/h. Na minuto lahko izstreliti 4–7 granat in uspešno deluje proti sovražnim tankom na razdalji do 1000 m. Poleg topa kalibra 100 mm ima tudi 2 mitraljeza 7,62 mm. Tank M-84 je novejši in težji tank s 41.500 kg in maksimalno hitrostjo 60 km/h. Ima top s kalibrom 125 mm, ki lahko izstreliti 2–8 granat na minuto. Poleg topa ima tank tudi mitraljez 7,62 mm in 12,7 mm. Za boj proti sovražnim tankom je učinkovit na razdalji do 2500 m (Švajncer 1992, 91–92).

6.1.6 Ocena navedenih oborožitvenih sistemov glede na tedanji razvoj vojaške tehnike

Po koncu bipolarne ureditve sveta in zatonu hladne vojne se je zmanjšala verjetnost konflikta širših dimenzij, vendar se je podaljšal čas za njegovo zaznavo. To spremembo je potrebno upoštevati pri razvoju in oblikovanju družbenopolitičnega konteksta v mednarodni skupnosti in tudi pri razvoju oborožitvenih sistemov (Kotnik-Dvojmoč 2002, 13–15). Trend razvitih držav se kaže v pomikanju od moderne do postmoderne organizacije in oborožitve obrambnih struktur posameznih držav. O modernem tipu lahko govorimo v devetnajstem stoletju pa do konca druge svetovne vojne. Naslednji korak v razvoju je nastopil s pozno modernizacijo po koncu druge svetovne vojne in je trajal vse do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja. V to obdobje lahko razvrstimo oborožitvene sisteme JLA, TO in kasneje Slovenske vojske, ki je večino oborožitvenih sistemov in opreme prevzela od JLA. Najnovejši, postmoderni koncept vojaške organizacije in opreme se je pojavil po koncu hladne vojne (Moskos in drugi 2000, 1–2). Osamosvojitve Slovenije in njena oborožitev sta bili izpeljani v času, ko so svetovni vojaški izdatki za oborožitvene sisteme med letoma 1985 in 1994 močno upadli, in sicer iz 1128,437 milijarde dolarjev na 794,425 milijarde dolarjev, kar predstavlja 30-odstotni padec. V tem času so vse države zaznale upad vojaških izdatkov, z izjemo držav Srednje in Vzhodne Azije. Zmanjšanje vojaških proračunov je zmanjšalo tudi število vojakov, vendar to ni bilo sorazmerno s krčenjem vojaških izdatkov. Količina denarja v enem letu na posameznega vojaka se je praviloma znižala v obdobju od 1985 do 1994, v ZDA pa je letna poraba denarja na vojaka iz 158.000 dolarjev leta 1985 zrasla na 205.000 dolarjev, kar je porast za 30 %. Ta kazalec je bil trikrat večji od evropskega in ruskega povprečja na vojaka, vzroke za to pa

lahko najdemo v tehnološki revoluciji, ki je potekala v ZDA (RMA – Revolution in the Military Affairs). Tehnološka revolucija je zavzemala oborožitvene sisteme nove generacije, ki so vključevali satelitske sisteme za podporo, informacijsko tehnologijo (C3I/CM – Command, Control, Communication Intelligence/Counter Measures), nova precizna orožja (PGM – Precise Guided Missiles) in globalni sistem baziranja, kar pomeni, da je vojak nove generacije, ki je izurjen profesionalno, mnogo dražji, saj razpolaga z boljšo vojaško opremo in oborožitvenimi sistemi (Žabkar 1996, 36–38). Kot primer za dokazovanje bojne tehnike v oboroženih silah lahko uporabimo količnik med pripadniki oboroženih sil in različnimi oborožitvenimi sistemi. V ZDA, Franciji, Veliki Britaniji in Italiji so bili kazalci za leto 1985 269 vojakov na letalo, 142,7 vojakov na helikopter in 74,66 vojakov na tank. V letu 1994 se je ta številka spremenila in znaša število vojakov na letalo 247, na helikopter 123,4 in na tank 70. Omenjeni kazalci so dokaz o povečanju bojne tehnike in tehnologije na področju oborožitvenih sistemov. Za primer damo lahko Indijo, ki je leta 1994 z omenjenim količnikom naštel 408 vojakov na tank, 1161 vojakov na letalo in 4924 vojakov na helikopter, ter Kitajsko s 6567 vojaki na helikopter, 442 vojaki na letalo in 275 vojaki na tank. (Žabkar 1996, 39–40).

Izredno pomembno vlogo pri oboroženih silah in oborožitvenih sistemih v začetku devetdesetih let dvajsetega stoletja je imela sodobna informacijska tehnologija. Pojavili so se sistemi visokointegriranih poveljniško-informacijskih sistemov C3I/CM (Command, Control, Communication, Intelligence and Counter Measures), ki so združevali satelite in ostale senzorje za pridobivanje podatkov, naprave za procesiranje, računalnike, zaslone in ostala sredstva, ki so potrebna za obdelavo podatkov in sredstev zvez. Pojavili so se tudi precizni vodeni izstrelki velikega dometa, ki so lahko lansirani iz raznih platform (ladje, podmornice, letala idr.) (Žabkar 1996, 58–59).

Oborožitveni sistemi, s katerimi je razpolagala TO po koncu desetdnevne vojne, so bili sistemi iz obdobja hladne vojne. Velik del oborožitve in opreme, ki ga je Slovenija pridobila od JLA, je bil zastarel in nestandardiziran. To je veljalo za večino oborožitvenih sistemov, kot so npr. tanki, oklepni transporterji, bojna vozila pehote in zračne sile. Enote so delovale po konceptu, ki je bil zgrajen v petdesetih letih dvajsetega stoletja, sredstva za zveze pa so bila zastarela in intendantska oprema brez ustreznih pripomočkov. V organizaciji JLA se je pokazala težava že pri standardizaciji opreme in uniform, zato je TO pred osamosvojitveno vojno naročila nove uniforme (Marković 2011, 522).

7 ZAKLJUČEK

Osamosvojitveni proces Slovenije je bil eden prvih v državah v Evropi, ki so bile skoraj pol stoletja v primežu različnih izpeljank socializma. Državljeni so se zavedali, da osamosvojitve ne bo lahka in da lahko pride do raznih zapletov. Teritorialna obramba in druge varnostne strukture so se temeljito pripravile na razne scenarije, ki bi lahko sledili, med drugim tudi na oboroženo obrambo zoper JLA.

V diplomskem delu sem preučeval, kako se je TO skupaj z drugimi varnostnimi strukturami pripravljala na osamosvojitve in možno oboroženo obrambo, vse skupaj pa je potekalo tajno in brez vednosti zveznih sil. Preučeval sem tudi oborožitvene sisteme, s katerimi je TO razpolagala pred odvzemom orožja maja 1990, in kako je prišla do ustrezne oborožitve pred osamosvojitveno vojno. Po razorožitvi maja 1990 je bilo TO odvzeto ogromno orožja, vendar vsega JLA ni odvzela zaradi močne volje nekaterih častnikov, ki niso želeli predati orožja, in hitrega ukrepanja slovenskega vodstva. Zaradi odvzema orožja se je TO znašla v težavah, saj ni mogla zagotoviti dovolj oborožitve za obrambo pred agresorjem. Velik del oborožitvenih sistemov je TO nabavila iz tujine, ostalo pa s skrbno izvedenimi akcijami na skladišča orožja, pri katerih je sodelovala tudi MSNZ. Z začetkom desetdnevne vojne se je pokazala nemoč JLA, saj ni bila pripravljena na tak odpor TO in drugih obrambnih struktur. Po desetih dneh je priznala premoč dobro organizirane TO. Z zmago je TO po vojni ostalo veliko oborožitvenih sistemov, ki so bili zaplenjeni JLA in vključeni v sestavo TO po koncu vojne.

Skozi diplomsko delo sem preučeval dve hipotezi. Ker sem se v nalogi osredotočil na priprave TO proti JLA, lahko hipotezo 1, ki pravi, da *bi bil odpor Teritorialne obrambe proti Jugoslovanski armadi neuspešen brez predhodnih vojaških priprav Teritorialne obrambe*, potrdim, saj je ključno vlogo pri obrambi suverenosti med osamosvojitveno vojno igralo prav orožje, ki ga je TO skupaj z ostalimi varnostnimi strukturami pridobila pred osamosvojitveno vojno. Odpor TO je bil zelo uspešen zaradi priprav, ki so tekle takoj po ukazu o odvzemu orožja maja 1990, in z dobro organizacijo in vodstvom so obdržali del orožja. Pred vojno so bile organizirane tudi akcije, ki so z vpadi v skladišča povečale zmožnost delovanja TO in ji zagotovile velik del oborožitvenih sistemov. Hipotezo potrjuje tudi dejstvo, da je Slovenija veliko oborožitvenih sistemov in sredstev za zveze nabavila v tujini. Prva pošiljka, s katero se je oborožila TO, je prišla iz Singapurja. Sledilo je nekaj drugih operacij, med drugimi operacija "KANAL", s katero je TO pridobila sredstva za zveze, in operacija "BOR", s katero so tik pred vojno v Slovenijo pripeljali večjo pošiljko oborožitvenih sistemov. Z oborožitvenimi sistemi, ki jih je TO nabavila in pridobila pred začetkom agresije, se je lahko

odločno uprla JLA, kar je na koncu pripeljalo do zmage slovenskih enot in samostojnosti Slovenije.

Nabava in oskrba z oborožitvenimi sistemi je bila zelo nevarna in bi v primeru razkritja JLA in vodstva skupne države pomenila neuspešnost ter nezmožnost delovanja TO proti agresiji JLA. Zaradi tega lahko hipotezo 2, ki pravi, da je *oskrba in nabava vojaške opreme potekala skrivno, brez vednosti Jugoslovanske ljudske armade, vendar pod vodstvom legalnih organov Slovenije*, potrdim. Iz analize, ki sem jo opravil, je razvidno, da je proces nabave in oskrbe z oborožitvenimi sistemi potekal v strogi tajnosti, ki je vključevala zaščito pred obveščevalnimi službami JLA in KOS ter pred samimi udeleženci znotraj TO. Lokacije, kjer je TO skladiščila oborožitvene sisteme, so bile tajne in vnaprej dogovorjene na podlagi poznanstev in vez. Imen lokacij in lastnikov zemljišč niso razkrivali in so bila zato zaščiteni. Hipotezo potrjuje tudi dejstvo, da je bil transport oborožitvenih sistemov tajen in je zanj vedelo le malo ljudi oz. niso imeli točnih informacij o vsebini transporta. Organizacija nabave, oskrbe in skladiščenja je potekala tajno, vendar pod vodstvom legalnih organov Slovenije, ki so koordinirali akcije.

8 LITERATURA

1. Bebler, Anton. 2005. *Sodobno vojaštvo in družba*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: Knjigarna.fdv.
2. Bolfek, Boris. 2010. *Teritorialna obramba kot oblika vojaške organizacije*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: http://dk.fdv.uni-lj.si/magistrska_dela_2/pdfs/mb22_bolfek-boris.pdf (11. junij 2014).
3. --- 2011. Teritorialna obramba Socialistične republike Slovenije. V *Vojaška obramba Slovenije 1990-1991*, ur. Tomaž Kladnik, 21–92. Ljubljana: Defensor.
4. Bosotina, Valter in Branko Lavtar. 2013. Prenova sistema za oskrbo z uniformo v Slovenski vojski. *Sodobni vojaški izzivi* 15 (1): 43–61.
5. Janša, Janez. 1992. *Premiki: nastajanje in obramba slovenske države 1988–1992*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
6. Jelušič, Ljubica. 2002. Globalnost varnostnih interesov in groženj. *Teorija in praksa* 39 (4): 613–620.
7. Kladnik, Tomaž. 2011. Teritorialna obramba v obrambi suverenosti Republike Slovenije. V *Vojaška obramba Slovenije 1990-1991*, ur. Tomaž Kladnik, 7–21. Ljubljana: Defensor.
8. Kotnik-Dvojmoč, Igor. 2002. *Preoblikovanje oboroženih sil sodobnih Evropskih držav*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
9. Marković, Zvezdan. 2007. *Jugoslovanska ljudska armada*. Ljubljana: Defensor.
10. --- 2011. Jugoslovanska ljudska armada: predstavitev nasprotne smeri. *Vojaška obramba Slovenije 1990-1991*, ur. Tomaž Kladnik, 491–523. Ljubljana: Defensor.
11. Mikulič, Albin. 2011. Manevrska struktura narodne zaščite in 1. specialna brigada MORIS. *Vojaška obramba Slovenije 1990-1991*, ur. Tomaž Kladnik, 133–162. Ljubljana: Defensor.
12. Ministrstvo za obrambo. 2006. *Vojna za Slovenijo 1991*. Dostopno prek: http://www.mo.gov.si/fileadmin/mo.gov.si/pageuploads/revija_sv/2006/sv06_07_p riloga.pdf (12. maj 2014).
13. Moskos, Charles T., John Alen Williams in David R. Segal. 2000. *The Postmodern Military: Armed Forces after the Cold War*. New York: Oxford University Press.
14. Pesek, Rosvita. 2007. *Osamosvojitve Slovenije*. Ljubljana: Založba Nova revija.
15. Praznik, Brane. 2000. *Branilci domovine 1. del: Pripoved o teritorialcih v letu 1991*. Ljubljana: Slovenska panorama.

16. --- 2007. *Branilci domovine 2. del: Trgovci s smrtjo*. Ljubljana: samozaložba.
17. Prunk, Janko. 2008. *Kratka zgodovina Slovenije*. Ljubljana: Založba GRAD.
18. Repe, Božo. 2002. *Jutri je nov dan: Slovenci in razpad Jugoslavije*. Ljubljana: Modrijan.
19. --- 2003. *Rdeča Slovenija: tokovi in obrazi iz obdobja socializma*. Ljubljana: Založba Sophia.
20. RTV SLO. 2014. *Pred 24 leti je nastala Manevrska struktura narodne zaščite*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/pred-24-leti-je-nastala-manevrska-struktura-narodne-zascite/337095> (17. maj 2014).
21. Stušek, Janko S., Janez Koselj in Ludvij Zvonar. 2011. Problemi oddaje orožja Teritorialne obrambe in posledice za njeno oborožitev od maja do oktobra 1990. V *20. obletnica Manevrske strukture narodne zaščite*, ur. Martin Pozvek, Borut Likar in Mitja Jankovič, 103–122. Ljubljana: Zveza policijskih veteranov društva Sever, Zveza veteranov vojne za Slovenijo, Ministrstvo za notranje zadeve, Slovenska vojska/Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Inštitut za novejšo zgodovino.
22. Škufca, Franc. 2014. Intervju z avtorjem. Novo mesto, 18. januar.
23. Šurc, Matej in Blaž Zgaga. 2011. *Trilogija v imenu države: odprodaja*. Ljubljana: Založba Sanje.
24. Švajncer J., Janez. 1992a. *Teritorialna obramba Republike Slovenije*. Ljubljana: Založba Viharnik.
25. --- 1992b. *Vojna in vojaška zgodovina Slovencev*. Ljubljana: Prešernova družba.
26. --- 1993. *Obranili domovino: teritorialna obramba Republike Slovenije v vojni za svobodno in samostojno Slovenijo 1991*. Ljubljana: Viharnik.
27. --- 1997. *Uniforme*. Celje: Muzej novejše zgodovine.
28. Vojaški muzej Slovenske vojske. 1990. *Republiški štab za Teritorialno obrambo*. 1990. *Ukaz št. 625/I-90*. Dostopno prek: <http://www.vojaskimuzej.si/razstava> (11. junij 2014).
29. VSO, ur. 2013. *Bela knjiga slovenske osamosvojitve: nasprotovanja, ovire, izdaja*. Ljubljana: Nova obzorja.
30. Žabkar, Anton. 1996. Preoblikovanje strateškega razmerja sil in oboroženih spopadov ob koncu tisočletja - novi izzivi za raziskave. V *Razvoj obramboslovne misli*, ur. Marjan Malešič, 33–70. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo, Uprava za razvoj, Center za strateške študije.

31. Žabkar, Anton in Uroš Svetec. 2011. *Sodobni oborožitveni sistemi 1. del (Življenjski cikli, načini nabave in faze razvoja)*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Priloga A: Intervju s Francem Škufco, veteranom slovenske osamosvojitvene vojne.

Franc Škufca, rojen 9. 11. 1938 v Novem mestu, je svojo vojaško kariero začel 1958. Deloval je kot inštruktor vojaške policije in služil obvezni vojaški rok. Kariera se je nadaljevala po koncu služenja vojaškega roka, ko ga je pričakala služba pri Sekretariatu, kjer se je zaposlil kot poklicni voznik. Leta 1980 se je zaposlil pri TO, kjer je aktivno sodeloval med osamosvojitveno vojno.

Kakšno je bilo vzdušje v TO pred osamosvojitvijo Slovenije? Ali ste pričakovali nasilen, vojaški odpor proti Jugoslaviji?

Vzdušje je bilo izredno evforično in nabito z domoljubno energijo. Vsi smo vedeli, za kaj gre. S sodelavci smo bili izjemno povezani in smo delali vse v smeri osamosvajanja. Vedeli smo, da se bliža dan, ko se bomo morali tudi z orožjem upreti vojski, zato smo se začeli na upor tudi pripravljati.

Verjetno sta bila prisotna tudi strah in negotovost?

Ja, seveda smo bili v negotovosti, kaj točno se bo zgodilo. Vedeli smo, da moramo to storiti. Bila je nekakšna kolektivna, evforična sila, ki nas je gnala naprej kljub mnogim tveganjem, s katerimi smo se soočali pri zablembi orožja in upor. Zgradili smo zavest, da smo na svoji zemlji mi gospodarji. Vsi smo bili za in smo vedeli, da nam je to treba storiti. Tako se niti nismo ozirali na nevarnost in posledice, ki bi lahko sledile.

Ali je vojska pričakovala upor na taki stopnji?

Niti ne. Oni niso pričakovali, da se bomo tako silovito uprli. Vojno so začeli popolnoma nepripravljeni. Želeli so nas hermetično zapreti, vendar jim to ni uspelo.

Pred začetkom vojne ste morali zbrati orožje in strelivo za upor proti vojski. Kako ste to storili in za kakšno orožje je šlo?

To je bila zelo težka naloga. Orožje smo pospešeno nosili iz vojašnic tekom vojne in seveda tudi po zmagi nad vojsko. Vsa skladišča je seveda varovala vojska, ki ni pustila, da bi se odnašalo orožje. Omeniti je potrebno tudi, da nam je vojska pred tem močno omejila arzenal in TO odvzela ogromno orožja. Soočili smo se s težavo, kako pridobiti strelno orožje. Seveda smo morali biti pri tem izredno previdni. Orožje smo iz vojašnice nosili na vse možne načine. Kasneje smo odpeljali vse orožje, ki smo ga lahko. Kolikor je bilo le možno. Oprema ni bila

tako zelo pomembna, prednost smo dajali orožju. To so bila predvsem minsko-eksplozivna sredstva, minometi, ročno raketno orožje. Orožja za pehoto smo imeli že dovolj (pištole, jurišne puške), vendar smo tudi to zaplenili. Kot sem že omenil, brez visoke morale tega ne bi bilo moč izpeljati. Resnično smo delovali kot skupina.

Ali je prišlo orožje tudi iz tujine?

Nekaj ga je prišlo tudi iz tujine. Ta oprema se je zbirala v Kočevski Reki in nato smo to razvažali naprej. To je bilo večinoma iz Jugoslavije, nekaj z Madžarske, iz Bolgarije, Italije, Španije, torej, kjer se je dalo orožje dobiti. Seveda je bilo to izpeljano tajno in z ilegalnimi procesi pod takratno Demosovo vlado, ki je to orožje nabavljala. Tukaj je ogromno stvari še nerazčiščenih.

Kakšno je bilo sodelovanje s policijo? Ali ste skladiščili orožje tudi za potrebe policije?

Na začetku je bilo sodelovanje s policijo zelo dobro. Bila je dobro organizirana povezava, ki je omogočila uspešno delovanje. Seveda smo jim skladiščili tudi del orožja. Oni niso imeli svojih skladišč, tako da smo jim mi hranili težjo oborožitev.

Kam ste odpeljali zaplenjeno orožje?

Pred tem smo morali razviti mrežo ljudi, ki smo jim zaupali. To so bili ljudje, ki so bili naši sodelavci in tesni kolegi. Njim smo resnično zaupali. Seveda smo jih predhodno vprašali, ali lahko uporabimo njihove prostore za skladiščenje tega arzenala. Kdor je privolil, je bil vključen v sodelovanje pri hrambi, kdor pa tega ni želel, smo ga pustili pri miru. To so bile različne lokacije v okolici Novega mesta, kamor smo opremo razvažali. To je potekalo do konca vojne, po končani vojni pa smo opremo vzeli nazaj v skladišča v vojašnici Pogance.

Na katere lokacije ste vozili orožje, kako je potekal transport?

V okolici Novega mesta smo imeli 12 tajnih lokacij. Imen vseh ne bi omenil, ena izmed njih je bila v naši zidnici na Knežiji, kjer smo v glavnem skladiščili mine. Nekatere lokacije so bile tudi na Ruperč vrhu, Ljubnu, Trški gori, v Šentjernej, Uršnih Selih in drugje. To so bile v glavnem kleti, zidanice in ostali objekti, ki smo jih lahko uporabili. Seveda so morali lastniki na to prostovoljno pristati in biti vredni zaupanja. Vse je potekalo v strogi tajnosti. Vojska je imela svoje vohune, ki smo se jih morali izogibati, in stvar izpeljati tajno. Vojska ni smela o tem vedeti ničesar. Transport je v glavnem potekal ponoči, če se je le dalo v popolni

temi brez luči. Transport je potekal z enim ali dvema tovornjakoma in s peščico ljudi. Pritegniti smo morali kar se da malo pozornosti.

Kdo je sodeloval pri transportu oz. kako je potekala organizacija?

V glavnem smo bili to uslužbenci štaba, sodelavci. Glavno besedo pri tem je imel komandant, ki je povedal plan akcije in nam dal napotke, kam se bo kateri dan vozilo opremo. Njegove ukaze smo skrbno upoštevali, vendar je potrebno vedeti, da smo takrat imeli t. i. dve komandi. Ena je prihajala iz vojaškega vrha, druga pa iz interesa naše domače vlade oz. TO.

Ali mislite, da je bil upor uspešen?

Takrat smo bili vsi navdušeni nad samostojno državo. Od nje smo veliko pričakovali. Vojaško gledano je bil upor zelo uspešen. Danes nisem zadovoljen, kam je Slovenija s svojo koruptivno politika prišla. Nismo se borili za to, da bomo imeli nemoralne politike, ampak za ponosno in močno Slovenijo, ki bi negovala svojo avtonomijo.

Priloga B: Ukaz št. 625/1-90

Ukaz št. 625/1-90, stran 1

 SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA REPUBLIŠKI ŠTAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO	SOCIALISTIČNA POKRAJINSKA STABA Ljubljana 57 274/1-90 Dne 13. 05. 90
Št. <u>SZ 625/1-90</u>	
Ljubljana, dne <u>15. 05. 1990</u>	
Hranjenje oborožitve in streliva TO - ukaz	VSEM PŠTO, MŠTO LJUBLJANA IN 30. RSKTO
<p>Na podlagi Ukaza ZSLO GŠ OS strogo zaupno št. 19-1 od 14.05. 1990 in skladno z zastavljenimi nalogami, ki jih je zvezni sekretar za LO postavil na Vojnem svetu dne 27.04.1990 zaradi zanesljivega čuvanja oborožitve in streliva TO</p>	
U K A Z U J E M :	
<p>1. Predati na čuvanje orožje, strelivo in MES TO, ki je izven objektov JLA v objekte JLA. Pri realizaciji te naloge ugotoviti točno število, vrsto in količino orožja, streliva in MES, ki se morajo dati na čuvanje v objekte JLA in skladišča TO, ki so v objektih JLA. Pri pomanjkanju skladiščnega prostora v objektu JLA koristiti tudi druge prostore v kasarnah.</p>	
<p>2. Izvzem orožja in streliva za usposabljanje se izvaja po navodilih in odobritvi 5. VO na zahtevo štaba (enote) TO preko RŠTO, ki mora biti najmanj 10 dni pred vajo.</p>	
<p>3. Ta ukaz se nanaša tudi na strelivo 7,9 mm in 7,62 mm zagotovljeno za šole, ter oborožitev in strelivo enot za zveze DPS, ki je v naših skladiščih.</p>	
<p>4. Celotne količine oborožitve, streliva in MES, ki se nahajajo na železnici, RTV, elektrogospodarstvu, letališčih, pošti in v drugih sistemih se povlečejo v skladišča TO oziroma JLA.</p>	

Vir: Vojaški muzej Slovenske vojske (1990).

- 2 -

5. Orožje zaščitne brigade v Kočevski Reki bo posebej zastraženo s strani enot JLA na našo zahtevo.
6. Prevoz zagotovijo garnizije JLA skladno z načrtom predaje.
7. V primeru, da so štabi TO razdelili starešinam stalne sestave osebno ali strelno orožje ga je treba vrniti in vskladiščiti.
8. Pri izvajanju te naloge upoštevajte in se ravnajte po ukazanih ukrepih stopnje tajnosti glede na resnost naloge.
9. Orožje, strelivo in MES predajte do 19. 05. do 24.00 ure in o tem s telexom obvestite RŠTO.

RO/MP

K O M A N D A N T
T E R I T O R I A L N E O B R A M B E
R E P U B L I K E S L O V E N I J E
Generalpodpolkovnik
Ivan Kočevar
Ivan Kočevar

Priloga C: Seznam orožja in vojaške opreme, s katerim je razpolagala TO pred razorožitvijo maja 1990

POPOLNITEV TO SR SLOVENIJE S SREDSTVI OVO
STANJE 31.12.1989

Zap. št.	NAZIV TMS	STANJE 31.12.1989		
		PRIPADA	IMA	%
1.	Pistoia	11.270	8.365	74,2
2.	Pistoia avtomatska	1.524	1.294	84,9
3.	Brzostrelka	4.655	9.163	196,8
4.	AP	14.828	17.211	116,1
5.	PAP	14.196	14.952	105,3
6.	PU	19.712	54.904	278,5
7.	PAP ostrostrelska	1.531	1.223	79,9
8.	Rstr	4.948	7.359	148,7
9.	Str	66	136	206,1
10.	RM	4.417	3.868	87,6
11.	RMR 64 mm, M-80	9.035	2.636	29,2
12.	RMR 90 mm, M-79	500	371	74,2
13.	MM 60 mm	440	456	103,6
14.	MM 82 mm	352	494	140,3
15.	NtT 82 mm	228	238	104,4
16.	MM 120 mm	9	9	100,0
17.	Top 76 mm, M-48	24	24	100,0
18.	Top 76 mm M-42	12	12	100,0
19.	LRL 128 mm	48	54	112,5
20.	POLO "MALJUTKA"	78	78	100,0
21.	PLT 20/1 mm M-75	256	205	80,1
22.	PLI 30/1 M-38	-	59	-
23.	PLT 20/1 berlikon	4	10	250,0
24.	PLT 20/3 M-55	24	24	100,0
25.	PLI 40 mm	40	44	110,0
26.	"STRELA - 2M"	141	97	68,8

Vir: VSO (2013, 37).

PREGLED STANJA
popune part. brigada TO SR SLOVENIJE naoružanjem

Red. broj	NAZIV SREDSTVA	Stoje	Manjka	Nedostaje
1	PIŠTOLJA 7,62 mm	2.737	2.438	299
2	AUTOMATA 7,62 mm	-	229	-
3	P A P 7,62 mm	6.789	6.539	250
4	P A P 7,62 mm	4.968	4.671	297
5	PM 7,62 mm	1.140	1.140	-
6	PUŠAKA 7,9 mm	-	465	-
7	FN 7,9 mm	-	-	-
8	PUŠAKA snajperska 7,9 mm	375	330	45
9	RB M57	1.002	1.002	-
10	RBR 64 mm	2.106	1.672	434
11	RBR 90 mm	156	147	9
12	MB 60 mm	234	234	- -
13	MB 82 mm, raznih modela	-	16	-
14	MB 82 mm M69	84	68	16
15	MB 120 mm, teški, raznih modela	-	-	-
16	MB 120 mm, laki	-	-	-
17	BUSOLA, ručna M53	1.884	1.647	237
18	BUSOLA, lakog tipa M51	168	5	58
19	BUSOLA, lakog tipa M83		105	
20	PIŠTOLJA 7,65 mm, automatskih	255	249	6
21				
22				

14 12 89

Vir: VSO (2013, 38).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
29	METAK 20 mm TZ	kom	40125	42.897	41.228	136.100			306.225		
		b/k	2,5	2,1	0,4	2,0			4,5		
30	METAK 20 mm TZO	kom	15.850	32.544	—	60.200			125.450		
		b/k	2,5	3,08	—	2,0			4,5		
31	METAK 20 mm Pz	kom	31.625	34.520	—	25.200			56.925		
		b/k	2,5	2,73	—	2,0			4,5		
32	SVEGA, METAKA 20mm za M55 i M75	kom	247.000	288.941	34.857	22.600			498.600		
		b/k	2,5	2,44	0,96	2,0			4,5		
33	METAK 20 mm za PAT "Oerlikon"	kom	5000	9.880	—	4000			3000		
		b/k	2,5	4,94	—	2,0			4,5		
34	METAK 25 mm za PAT 25 mm	kom	—	—	—	—			—		
		b/k	—	—	—	—			—		
35	METAK 37 mm za TOP M39	kom	—	—	—	—			—		
		b/k	—	—	—	—			—		
36	METAK 40 mm za TOP M1 i M12	kom	11.000	13.739	4.261	13.600			30.600		
		b/k	2,5	1,88	0,62	2,0			4,5		
37	RAKETA 9M3 2M	kom	485	108	377	388			873		
		b/k	2,5	0,56	1,94	2,0			4,5		
38	EKSPLOZIV	kom	39.235	48.000	—	—			—		
		↓	Kriterij	122,0%	—				—		
39	UPALJAČ specijal	kom	6.500	3231	3269	—			—		
		↓	Kriterij	49,1%	50,9%				—		
40	KAPISLA, acidno br.8 trenutno	kom	11530	36500	—	—			—		
		↓	Kriterij	149%	—				—		
41	KAPISLA, acidno br.8 električna	kom	22.300	21.833	467	—			—		
		↓	Kriterij	97,1%	2,9%				—		
42	ŠTAPIN, sporogor.	met	16.580	13.900	3080	—			—		
		↓	Kriterij	84,4%	18,6%				—		
43	ŠTAPIN, detonujući	met	24400	29500	—	—			—		
		↓	Kriterij	121%	—				—		
44	MINA, protivpešad. nagazna	kom	37.650	51.225	—	—			—		
		↓	Kriterij	136%	—				—		
45	MINA, protivpešad. potezna	kom	24.300	13.690	11.110	—			—		
		↓	Kriterij	55,2	4,8				—		
46	SVEGA, mina pj.	kom	62.450	61.175	—	—			—		
		↓	Kriterij	104%	—				—		
47	MINA, protivtenkov.	kom	24.900	29.950	—	—			—		
		↓	Kriterij	120%	—				—		

20 mm - 286 v / 16 + 4
 15 - 348 p / 2
 11 - 6396 / 16

51112 113 60
 300

Vir: VSO (2013, 39).

Red. broj	NAIMENOVANJE	Jed. mere	TRUPNI NIVO			NIVO RŠTO-PŠTO			UKUPNO U TO		
			SLEDUJE	IMA	NEDOST.	SLEDUJE	IMA	NEDOST.	SLEDUJE	IMA	NEDOST.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8650 461544	1 METAK 7,62 mm za pištolj i autom.	kom	2.096,225	4.938,302	---	1676,980	---	---	3.773,205	---	---
		b/k	2,5	6,89	---	2,0	---	---	4,5	---	---
1234001 36301	2 METAK 7,65 mm za pištolj	kom	126,270	389,278	---	141,016	---	---	317,286	---	---
		b/k	2,5	5,44	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	3 METAK 7,62 mm (a) za puške i pm	kom	---	---	---	---	---	---	---	---	---
		b/k	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	4 METAK 7,62 mm (a) za mitraljez	kom	157,500	360,884	---	126,000	---	---	283,500	---	---
		b/k	2,5	2,91	---	2	---	---	2,5	---	---
	5 METAK 7,62 mm za AP, PAP, PH	kom	15,290,65	5.847,608	---	18.198,500	---	---	21.523,25	---	---
		b/k	2,5	2,61	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	6 METAK 7,9 mm za puške, pm i m	kom	6.444,500	11.386,111	---	4.915,600	---	---	11.060,400	---	---
		b/k	2,5	3,22	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	7 METAK 7,9 mm snajperski	kom	305,750	304,500	---	344,600	---	---	550,350	---	---
		b/k	2,5	3,22	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	8 METAK 11,43 mm za sucomat	kom	---	---	---	---	---	---	---	---	---
		b/k	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	9 METAK 12,7 mm (a) za mitraljez	kom	32,500	161,790	---	42,000	---	---	51,500	---	---
		b/k	2,5	3,71	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	10 SVEGA: metaka za strelj.naoruž.	kom	---	---	---	---	---	---	---	---	---
		b/k	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	11 BOMBA, ručna od brambena	kom	149,230	121,257	74,973	143,584	---	---	322,614	---	---
		b/k	2,5	4,46	1,04	2,0	---	---	4,5	---	---
	12 BOMBA, ručna, protivoklopna, M79	kom	11744	864	11480	---	---	---	---	---	---
		b/k	Knitir	3,396	97,7%	---	---	---	---	---	---
	13 MINA kumulativna, netkalibarna	kom	14,963	15,569	---	11,971	---	---	26,904	---	---
		b/k	2,5	2,61	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	14 MINA trenutna, nadkalibarna	kom	7,422	9366	---	5925	---	---	12,467	---	---
		b/k	2,5	3,73	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	15 SVEGA: MINA TROMBLONSKIH	kom	22445	24935	---	17956	---	---	40401	---	---
		b/k	2,5	2,98	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	16 MINA kumulativna za RB	kom	38680	22438	16248	30944	---	---	69624	---	---
		b/k	2,5	2,45	1,05	2,0	---	---	4,5	---	---
	17 BACAC, ručni, raketni 64 mm, M80	kom	9035	2036	6399	7228	---	---	16263	---	---
		b/k	2,5	0,76	1,77	2,0	---	---	2,5	---	---
	18 RAKETA 90 mm, kumulativna, M79	kom	2783	4238	1305	2226	---	---	3877	---	---
		b/k	2,5	4,92	1,08	2,0	---	---	4,5	---	---
	19 METAK 82mm, kumulativni za Ba7	kom	1560	1686	4874	3648	---	---	8208	---	---
		b/k	2,5	1,48	1,02	2,0	---	---	4,5	---	---
	20 RAKETA 9M14M	kom	1560	217	1.283	1248	---	---	2808	---	---
		b/k	2,5	0,45	2,05	2,0	---	---	4,5	---	---
	21 METAK 76mm, kumulativno srno za M42	kom	750	10	670	600	---	---	1350	---	---
		b/k	2,5	0,27	2,29	2,0	---	---	4,5	---	---
	22 METAK 76mm, TP za top M42	kom	750	1030	---	600	---	---	1350	---	---
		b/k	2,5	3,44	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	23 SVEGA METAKA ZA TOP M42	kom	1500	1110	388	1200	---	---	2700	---	---
		b/k	2,5	1,86	0,64	2,0	---	---	4,5	---	---
	24 METAK 76mm, TP granata za top M48	kom	3000	387	---	2400	---	---	5400	---	---
		b/k	2,5	3,22	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	25 MINA 60 mm, trenutna	kom	66000	48348	17652	52800	---	---	118800	---	---
		b/k	2,5	1,83	0,67	2,0	---	---	4,5	---	---
	26 MINA, 82 mm, trenutna	kom	52800	38280	---	42240	---	---	85040	---	---
		b/k	2,5	2,77	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	27 MINA 120 mm, trenutna	kom	900	1460	---	720	---	---	1620	---	---
		b/k	2,5	3,23	---	2,0	---	---	4,5	---	---
	28 RAKETA 128 mm, TP	kom	2400	2492	---	1920	---	---	4320	---	---
		b/k	2,5	2,6	---	2,0	---	---	4,5	---	---

P I I G I E D
STANJA VOJNIH MATERIALNIH REZERV NA DAN 31.12.1989

Zap. št.	Skupina	VRSTA STRELIVA	ZMOTJE				RŠTO				SKUPAJ			
			Priloga	Popolnjeno	%	Priloga	Popolnjeno	%	Priloga	Popolnjeno	%			
1	Fehotno strelivo	HELENSKA "A"	b/k	2,5	3,15	2	2,05	102,5	4,5	2,2	11,5			
			kos	25.603,690	32.244,236	125,5	20.482,952	21.002,744	102,5	46.086,644	53.244,946	115,5		
			ton	489,5	918,8		551,6	515,2		1.241	1.434			
			b/k	2,5	2,4	2	0,62			4,5	3,0	67,1		
			kos	118.000	113.858	95,6	95.040	29.555	31,1	213.840	143.413	67,1		
			ton	449,6	455,7		359,6	152,2		849,2	607,9			
			b/k	2,5	2,0	2	0,3			4,5	2,35	52,3		
			kos	82.745	66.623	80,5	66.196	11.162	16,9	148.941	77.765	52,3		
			ton	402,5	304,9		322	10,8		724,5	315,7			
			b/k	2,5	0,04	1,8	51,312			4,5	0,04	1,6		
4	Fehotno strelivo	SIGNALNE 26 mm	kos	64.140	1.161				115,452	1.161				
			ton	6,19	0,1		4,94		11,1	0,1				
			b/k	2,5	3,1	2	2,04			4,5	5,2			
			kos	25.869,375	32.425,878	125,3	20.695,500	21.043,461	101,7	46.564,877	53.469,359	114,2		
			ton	1.574,8	1.679,5		1.238,1	678,2		2.785,8	2.357,7			
			b/k	2,5	2,81	2	0,8			4,5	3,6			
			kos	4.650	5.233	112,5	3.720	1.470		8.370	6.703	80,1		
			ton	59,8	39,8		47,8	20,9		107,6	79,9			
			b/k	2,5	0,27	2				4,5	0,27			
			kos	750	80	10,7	600			1.350	80	10,7		
5	Fehotno strelivo	PROTIOKLEPNA "C"	ton	9,3	1,0	7,4			16,7	1,0				
			b/k	2,5	2,6	2	0,9			4,5	3,5			
			kos	2.400	2.492	103,8	1.920	848		4.320	3.340	77,3		
			ton	74,4	77,3		59,5	26,3		139,9	103,6			
			b/k	2,5	0,45	2				4,5	0,45			
			kos	1.560	276	17,7	1.248			2.808	276	9,9		
			ton	46,8	8,3		37,4			84,2	4,4			
			7	Topniško strelivo	RAKETA 128 mm "B"	ton	2,5	2,6	2			4,5	3,5	
						kos	2.400	2.492	103,8	1.920	848		4.320	3.340
						ton	74,4	77,3		59,5	26,3		139,9	103,6
b/k	2,5	0,45				2				4,5	0,45			
kos	1.560	276				17,7	1.248			2.808	276			
ton	46,8	8,3					37,4			84,2	4,4			

Vir: VSO (2013, 41).

№ п/п	№	Код	Наименование	ЭКОЛО		ЭКОЛО		ЭКОЛО		ЭКОЛО		ЭКОЛО		ЭКОЛО		Итого
				всего	в том числе	всего	в том числе	всего	в том числе	всего	в том числе	всего	в том числе			
1	1	101	ЭКОЛО	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101
				102	102	102	102	102	102	102	102	102	102	102	102	
				103	103	103	103	103	103	103	103	103	103	103	103	
				104	104	104	104	104	104	104	104	104	104	104	104	
2	2	201	ЭКОЛО	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
				202	202	202	202	202	202	202	202	202	202	202	202	
				203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	
				204	204	204	204	204	204	204	204	204	204	204	204	
3	3	301	ЭКОЛО	301	301	301	301	301	301	301	301	301	301	301	301	301
				302	302	302	302	302	302	302	302	302	302	302	302	
				303	303	303	303	303	303	303	303	303	303	303	303	
				304	304	304	304	304	304	304	304	304	304	304	304	
4	4	401	ЭКОЛО	401	401	401	401	401	401	401	401	401	401	401	401	401
				402	402	402	402	402	402	402	402	402	402	402	402	
				403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	
				404	404	404	404	404	404	404	404	404	404	404	404	

Vir: VSO (2013, 42).

P R E G L E D
REALIZACIJE NAČRTA NABAVE STRELIVA ZA TO SR SLOVENIJE
 za leto 1989

Zap. št.	N A Z I V T M S	Realizacija		%
		načrt.	nabava	
1	Naboj 7,62 mm za pi	37.800	-	-
2	Naboj 7,65 mm za api	48.000	37.000	77,1
3	Naboj 7,62 mm za PAP	116.480	154.560	132,7
4	Naboj 7,62 mm za AP, Rstr	418.320	381.780	91,3
5	Naboj 7,9 mm za pu	-	14.400	-
6	Naboj 7,9 mm, ostrostrelski	51.300	36.900	71,9
7	Mina 60 mm za MM	624	300	48,1
8	Mina kumulativna za RM	624	668	107,1
9	Raketa 64 mm, M80 "ZOLJA"	196	160	81,6
10	Raketa 90 mm, M79 "OSA"	168	84	50,0
11	Naboj 82 mm, RKZ za NTT	45	-	-
12	Bomba, ročna, M75	7722	-	-
13	Bomba, roč.kum. BRK - M79	144	-	-

Vir: VSO (2013, 43).

Obrazec št. ___

STANJE MIRNODOBNE POPOLNITVE
TO SR SLOVENIJE z m/v
dne 31.12.1989

Zap. št.	ŠTAB - POKRAJINA	Vrsta motornih vozil					SKUPAJ
		OSEBNA	TERENSKA	M/v za zveze	kombi-busi	tovorni	
1	RŠTO	6	4	14	1	1	26
2	30. RSK	1	3	-	1	3	8
3	SEVERNOPRIMORSKA	3	7	1	1	3	15
4	JUŽNOPRIMORSKA	5	1	1	3	2	12
5	NOTRANJSKA	4	3	2	1	2	11
6	GORENJSKA	5	7	1	6	1	20
7	LJUBLJANA - okolica	4	10	1	3	4	22
8	LJUBLJANA - mesto	5	7	1	7	2	22
9	ZAHODNOŠTAJERSKA	8	16	2	2	3	31
10	KORČŠKA	3	3	1	2	1	10
11	POSAVJE	2	3	1	1	4	11
12	ZASAVJE	1	4	1	3	-	9
13	MŠTO MARIBOR	1	4	3	1	3	12
14	VZHODNOŠTAJERSKA	3	5	1	4	5	18
15	POMURJE	4	3	1	2	2	12
16	DOLENJSKA	5	3	1	2	4	15
S K U P A J:		60	79	32	40	40	251

Vir: VSO (2013, 44).

Priloga Č: Predaja oborožitvenih sistemov pokrajinam in občinam

OROŽJE ,STRELIVO IN OSTALA SREDSTVA PREDANA POSAMEZNM POKRAJINAM –OBČINAM	
9.10.1990	Ribnica MM 60m/m 2 kom., mine 240,naboj 12,7 4.000 kom.,mitraljez 12,7 4 kom.,naboji razni 2.600 kom.
10.9.	Hrvaška /Čazmatrans/ PA 20 m/m 2 kom.,mitraljez 12/7 4 kom. in 14.000 nabojev, mine PT 200 kom., strelivo 20 m/m 1000 kom., strelivo razno 41.000 kom
10.9.	Novo mesto Zolja 40 kom.,mine tromb. 40 kom., bombe ročne 216 kom., PT mine 27 kom., PP 100 kom., detonatorji, trotil 140 kg, PAP 100 kom., 25.200 nab., mine-bombe 160 kom., naboji 3.600 kom.
12.9.	Ljubljana okolica PAP 100 kom., Zolja 28 kom., mine in bombe 1.138 kom., strelivo 28.500 kom., naboji razni 77.500 kom.
13.9.	Novo mesto eksploziv 2.000 kg, PA top 2 kom. in 2.000 nabojev, Zolja 32 kom.,mine-bombe 3.144 kom., NT top 6 kom.,mitraljez 12,7 4 kom., strelivo razno 68.280 kom.
14.9.	Maribor eksploziv 2.024 kg , AP 20 kom., PAP 30 kom., naboji 68.000, mine razne 200 kom.
14.9.	Posavje naboji 54.000 kom., mine 400 kom.
15.9.	Kočevje PM 12 kom., AP 69 kom., PAP 24 kom.,RM 3 kom., MM 2 kom., pištole 27 kom., naboji 42.000 kom., mine-bombe 748 kom.
15.9.	Notranjska mine 120 kom.
15.9.	Zah. Štajerska naboji 1.800 kom.
15.9.	Pomurje mine 100 kom., eksploziv 100 kg, naboji 11.880 kom.
18.9.	Koroška mine 300 kom.
18.9.	Juž.Primorska naboji 39.300 kom., eksploziv 1.508 kg, mine 308 kom.
18.9.	Sev.Primorska eksploziv 598 kg., mine 408 kom., NT 82 m/m 2 kom., Mitraljez 4 kom. naboji razni 111.580 kom.

/Materialne liste so po predaji podpisali : skladiščnik in načelnik 30. Rsk in g. Krkovič/

Vir: Šurc in Zgaga (2011, 72).